

Tekkidega Euroopasse

Suurtellimus tõstis Wendre käivet ilma investeeringuid tegemata. Eelmist aastat jäävad iseloomustama ka tõhus müügitegevus, soodne tooraine sisseost ning juhtkonnavahtetus.

lk 6-7

Pärnumaa TOPi esikümme

1. Wendre AS
2. Pärnu Linavabrik OÜ
3. Paikuse Saeveski AS

koht	firma nimi	punktisumma	tegevusvaldkond	asukoht
1.	Wendre AS	25	tekstiilitööstus	Vändra
2.	Pärnu Linavabrik OÜ	47	tekstiilitööstus	Pärnu
3.	Paikuse Saeveski AS	50	saematerjali tootmine ja müük	Paikuse vald
4.	Tootsi Turvas AS	69	turba tootmine ja töötlemine	Tootsi alev
5.	Savi AS	69	üldehitustööd	Pärnu
6.	Renet AS	87	ehitus ja betooni tootmine	Pärnu
7.	Vilojett AS	91	uute ja kasutatud sõidu- ja veoautode müük	Pärnu
8.	Rannila Profiil AS	94	terasplekist katuse- ja seinakattematerjalide tootmine	Pärnu
9.	ASB Greenworld Eesti OÜ	94	turba tootmine, töötlemine ja turustamine	Sauga vald
10.	Metsagrupp OÜ	105	metsamaterjalide müük	Pärnu

Pärnumaa ettevõtete TOP 70 aastal 2002

koht	firma nimi	tegevusalad	koht eelmise aasta TOPis	punkte
1.	Wendre AS	tekstiilitööstus	8.	25
2.	Pärnu Linavabrik OÜ	tekstiilitööstus	1.	47
3.	Paikuse Saeveski AS	saematerjali tootmine ja müük	71.	50
4.	Tootsi Turvas AS	turba tootmine ja töötlemine	4.	69
5.	Savi AS	üldehitustööd	19.	69
6.	Renet AS	ehitus ja betooni tootmine	52.	87
7.	Viljoett AS	uute ja kasutatud sõidu- ja veoautode müük	38.	91
8.	Rannila Profiil AS	terasplekist katuse- ja seinakattematerjalide tootmine	6.	94
9.	ASB Greenworld Eesti OÜ	turba tootmine, töötlemine ja turustamine	64.	94
10.	Metsagrupp OÜ	metsamaterjalide müük	11.	105
11.	Sindi Lanka AS	tekstiilitööstus	73.	108
12.	Qualitex AS	tekstiilitööstus	70.	116
13.	Catwees OÜ	uute ja kasutatud autode müük	-	120
14.	Pärnu Laht AS	kala töötlemine ja külmutusteenuste osutamine	34.	129
15.	Metsamaahalduse AS	ümarmaterjali müük, kasvava metsa müük	-	130
16.	K.A.T. & Ko AS	ümarmaterjali vahendus, metsa ülestöötamine, väljavedu, metsamaade ost-müük	22.	136
17.	Nereus AS	kala ja kalatoodete jae- ja hulgimüük	7.	137
18.	Pärnu Teed AS	teede ja platside ehitus ja remont	89.	150
19.	Flexar AS	vedelkütuste hulgi- ja jaemüük	72.	157
20.	Pärnu Sadam AS	sadamateenused	50.	162
21.	Pärnu REV AS	ehitus- ja remonditööd	58.	167
22.	Transcom Pärnu AS	stividoritööd	42.	169
23.	Pärnu Postimees AS	kirjastamine	37.	173
24.	Baltic Pack Est AS	maitse- ja lisaainete, pakkeseadmete ning pakkematerjalide import ja hulgimüük	-	175
25.	M.K. Trans OÜ	transporditeenused	56.	175
26.	Pärnu Plaaditehas AS	puitlaastplaatide tootmine ja müük	17.	185
27.	ETC Kodu AS	jae- ja hulgikaubandus, transporditeenused	35.	185
28.	Sverix AS	puittoodete ja mööbli valmistamine	29.	193
29.	Pergo Hotels AS	majutus- ja toitlustusteenused	14.	195
30.	Vändra MP OÜ	maaparandus, metsakuivendus, metsa ülestöötamine	60.	196
31.	Taastusravikeskus Estonia AS	taastus- ja ennetav ravi	9.	199
32.	Karo Mets AS	kasvava metsa ost, metsa ülestöötamine ja realiseerimine ümarmetsamaterjalina	54.	200
33.	Pärnu Vesi AS	heitvee kanaliseerimine, vee tootmine	53.	201
34.	Audru Karusloomakasvandus AS	hõbe- ja sinirebaste kasvatamine	21.	204
35.	Dikton OÜ	toiduõli import-eksport, toiduõli villimine	-	206
36.	Halliktee OÜ	kaubanduslik vahendustegevus ning pikaajalised finantsinvesteeringud	59.	211
37.	Amserv Pärnu AS	mootorsõidukite müük ja hooldus	55.	215
38.	Rovert OÜ	liha, piima, juustu ja kanalihtoodete hulgimüük	41.	220
39.	Vändra Tarbijate Ühistu	jaekaubandus	49.	224
40.	Japs AS	kala töötlemine	31.	236
41.	Pinea OÜ	täispuitmööbli valmistamine	84.	240
42.	Sindi Elastonia AS	tekstiilitööstus	16.	243
43.	Stomil Eesti OÜ	kummitoodete jae- ja hulgimüük	12.	245
44.	Magistraal AS	mulla-, heakorra- ja teedeehitustööd	76.	245
45.	Jupiter Plus AS	kivisõe müük, rahvusvahelised autoveod, ekspedeerimisteenused	65.	246
46.	Reideni Pood AS	ehitusmaterjalide müük	-	248
47.	Pharmac MS AS	humaanravimite, meditsiini- ja kosmeetikatarvete hulgimüük	25.	252
48.	Pärnu Majandusühistu	toidu- ja tööstuskaupade jae- ja hulgimüük	74.	257
49.	Ringtee Hulgikaup AS	toidu- ja esmatarbekaupade hulgimüük	43.	264
50.	Maiben OÜ	mootorkütuste jaemüük	-	265
51.	Erimark AS	sõidukite müük, hooldus ja remont	-	267
52.	Eston Ehitus AS	ehitustegevus	32.	270
53.	Asmari Veod AS	rahvusvahelised kaubaveod	-	272
54.	Tetander OÜ	saematerjali eksport	30.	289
55.	Venenum OÜ	vedelkütuse jae- ja hulgimüük	-	291
56.	JP Ehitus AS	ventilatsiooniseadmete müük ja ventilatsioonitarvete valmistamine	-	303
57.	Ursus AS	kodukeemia- ja parfümeeriatarvete hulgimüük	-	303
58.	Foxman AS	mootorsõidukite müük, hooldus ja remont	45.	304
59.	Pärnu Ölu AS	õlle ja siirupi tootmine, toidukaupade jae- ja hulgimüük	66.	310
60.	Jart Konsult AS	üldehitustööd	-	311
61.	Viisnurk AS	mööbli, spordikaupade, puitkiudplaatide ja liimpuutkilpide tootmine	28.	317
62.	ELWO AS	elektrimontaaži- ja installatsioonitööd	36.	319
63.	Pharmac AS	ravimite, ravimisarnaste ainet, meditsiini- ja kosmeetikakaupade jaemüük	39.	320
64.	Cibus AS	pagaritoodete ja toidukontsentraatide tootmine ning müük	44.	333
65.	Lamiflex Eesti OÜ	pakkematerjalide tootmine	86.	335
66.	Pärnu Mets AS	ümarmetsamaterjali varumine ja müük, metsatööde teenuste osutamine	51.	336
67.	Berit AS	puidust aiämööbli ja aiamaade tootmine ja realiseerimine	26.	355
68.	Pärnu ATP AS	reisijate vedu autobussidega	46.	360
69.	Vabarne AS	kütuse jaemüük, toitlustamine ja jaekaubandus	88.	362
70.	Agroland SYD OÜ	piima tootmine ja turustamine	-	408

Käibe TOP 40

koht	firma nimi	käive 2002 (tuh kr)	koht koond-TOPis
1.	Rannila Profiil AS	649 538	8.
2.	Pärnu Linavabrik OÜ	516 287	2.
3.	Paikuse Saeveski AS	440 479	3.
4.	Wendre AS	377 340	1.
5.	Viisnurk AS	367 531	61.
6.	Karo Mets AS	202 351	32.
7.	Viljoett AS	182 222	7.
8.	Nereus AS	180 433	17.
9.	Tootsi Turvas AS	174 914	4.
10.	Dikton OÜ	116 599	35.
11.	Catwees OÜ	109 427	13.
12.	Japs AS	108 650	40.
13.	Flexar AS	101 590	19.
14.	Ringtee Hulgikaup AS	94 410	49.
15.	Qualitex AS	90 911	12.
16.	Pärnu Plaaditehas AS	79 927	26.
17.	Metsamaahalduse AS	71 679	15.
18.	Eston Ehitus AS	70 137	52.
19.	Metsagrupp OÜ	69 033	10.
20.	Savi AS	67 044	5.
21.	Cibus AS	64 672	64.
22.	Pärnu Ölu AS	64 203	59.
23.	Pärnu Teed AS	63 296	18.
24.	Pärnu Mets AS	62 823	66.
25.	K.A.T. & Ko AS	61 751	16.
26.	Pärnu Majandusühistu	59 627	48.
27.	Renet AS	58 718	6.
28.	ELWO AS	58 012	62.
29.	Vändra Tarbijate Ühistu	57 711	39.
30.	Taastusravikeskus Estonia AS	56 412	31.
31.	Pärnu Laht AS	55 389	14.
32.	Rovert OÜ	55 376	38.
33.	Transcom Pärnu AS	54 778	22.
34.	Pärnu ATP AS	53 207	68.
35.	Pharmac MS AS	52 210	47.
36.	ASB Greenworld Eesti OÜ	51 340	9.
37.	Pärnu REV AS	50 901	21.
38.	Sindi Elastonia AS	50 765	42.
39.	Pärnu Vesi AS	43 248	33.
40.	Pärnu Sadam AS	42 392	20.

Kasumi TOP 40

koht	firma nimi	kasum 2002 (tuh kr)	koht koond-TOPis
1.	Pärnu Linavabrik OÜ	187 649	2.
2.	Wendre AS	59 811	1.
3.	Paikuse Saeveski AS	46 813	3.
4.	Rannila Profiil AS	38 182	8.
5.	Tootsi Turvas AS	31 053	4.
6.	Qualitex AS	17 300	12.
7.	Pärnu Sadam AS	16 700	20.
8.	ASB Greenworld Eesti OÜ	11 481	9.
9.	Savi AS	10 021	5.
10.	Metsamaahalduse AS	8 164	15.
11.	Metsagrupp OÜ	7 600	10.
12.	Audru Karusloomakasvandus AS	7 323	34.
13.	Pärnu Laht AS	6 505	14.
14.	Viljoett AS	6 188	7.
15.	K.A.T. & Ko AS	6 097	16.
16.	Pergo Hotels AS	5 978	29.
17.	Transcom Pärnu AS	5 963	22.
18.	Taastusravikeskus Estonia AS	5 609	31.
19.	Renet AS	5 466	6.
20.	Sindi Lanka AS	4 715	11.
21.	Pärnu Plaaditehas AS	4 475	26.
22.	Japs AS	4 174	40.
23.	Pärnu Vesi AS	4 020	33.
24.	Nereus AS	3 989	17.
25.	Karo Mets AS	3 461	32.
26.	Halliktee OÜ	3 275	36.
27.	Flexar AS	2 944	19.
28.	Pärnu Teed AS	2 871	18.
29.	Pärnu Postimees AS	2 714	23.
30.	Pharmac MS AS	2 555	47.
31.	Catwees OÜ	2 493	13.
32.	Sverix AS	2 491	28.
33.	Vändra MP OÜ	2 436	30.
34.	Pärnu REV AS	2 407	21.
35.	Maiben OÜ	2 283	50.
36.	Sindi Elastonia AS	2 249	42.
37.	ETC Kodu AS	2 057	27.
38.	Dikton OÜ	1 985	35.
39.	Stomil Eesti OÜ	1 785	43.
40.	Eston Ehitus AS	1 730	52.

Käibe kasvu TOP 20

firma nimi	käibe kasv (korda)	koht koond-TOPis
1. Pärnu Teed AS	2,04	18.
2. Wendre AS	1,80	1.
3. Renet AS	1,67	6.
4. Erimark AS	1,66	51.
5. JP Ehitus AS	1,47	56.
6. Nereus AS	1,44	17.
7. M.K. Trans OÜ	1,42	25.
8. Catwees OÜ	1,39	13.
9. Amserv Pärnu AS	1,38	37.
10-11. Savi AS	1,35	5.
10-11. Baltic Pack Est AS	1,35	24.
12-13. Tootsi Turvas AS	1,33	4.
12-13. Rovert OÜ	1,33	38.
14. Sindi Lanka AS	1,32	11.
15. Taastusravikeskus Estonia AS	1,30	31.
16. Viljoett AS	1,29	7.
17. Paikuse Saeveski AS	1,28	3.
18. Reideni Pood AS	1,26	46.
19-20. Pärnu REV AS	1,24	21.
19-20. Pinea OÜ	1,24	41.

Kasumi kasvu TOP 20

firma nimi	kasumi kasv (tuh kr)	koht koond-TOPis
1. Pärnu Linavabrik OÜ	61 085	2.
2. Qualitex AS	50 068	12.
3. Wendre AS	48 041	1.
4. Paikuse Saeveski AS	47 534	3.
5. Tootsi Turvas AS	13 838	4.
6. ASB Greenworld Eesti OÜ	9 437	9.
7. Rannila Profiil AS	8 821	8.
8. Pärnu Sadam AS	8 816	20.
9. Savi AS	7 949	5.
10. Metsamaahalduse AS	6 433	15.
11. Sindi Lanka AS	5 964	11.
12. Viljoett AS	4 823	7.
13. Renet AS	4 553	6.
14. Pärnu Laht AS	4 407	14.
15. Metsagrupp OÜ	4 400	10.
16. Pinea OÜ	3 506	41.
17. Transcom Pärnu AS	3 370	22.
18. K.A.T. & Ko AS	3 052	16.
19. Flexar AS	3 002	19.
20. Pärnu Teed AS	2 609	18.

Rentaabluse TOP 20

firma nimi	rentaablus (%)	koht koond-TOPis
1. Pärnu Sadam AS	39,39	20.
2. Pärnu Linavabrik OÜ	36,35	2.
3. Audru Karusloomakasvandus AS	35,10	34.
4. Pergo Hotels AS	26,56	29.
5. Halliktee OÜ	25,75	36.
6. ASB Greenworld Eesti OÜ	22,36	9.
7. Qualitex AS	19,03	12.
8. Tootsi Turvas AS	17,75	4.
9. Wendre AS	15,85	1.
10. Sindi Lanka AS	15,38	11.
11. Savi AS	14,95	5.
12. Pärnu Laht AS	11,74	14.
13. Pärnu Postimees AS	11,73	23.
14. Metsamaahalduse AS	11,39	15.
15. Metsagrupp OÜ	11,01	10.
16. Transcom Pärnu AS	10,88	22.
17. Paikuse Saeveski AS	10,63	3.
18. Taastusravikeskus Estonia AS	9,94	31.
19. K.A.T. & Ko AS	9,87	16.
20. Stomil Eesti OÜ	9,68	43.

Omakapitali tootlikkuse TOP 20

firma nimi	varade tootlikkus (%)	koht koond-TOPis
1. Sindi Lanka AS	283,84	11.
2. Viljoett AS	101,94	7.
3. Catwees OÜ	91,76	13.
4. Renet AS	79,13	6.
5. Wendre AS	67,89	1.
6. Paikuse Saeveski AS	67,78	3.
7. Baltic Pack Est AS	63,81	24.
8. Pärnu Postimees AS	62,98	23.
9. Stomil Eesti OÜ	59,53	43.
10. Savi AS	56,25	5.
11. M.K. Trans OÜ	56,20	25.
12. Dikton OÜ	54,15	35.
13. Sverix AS	53,59	28.
14. ASB Greenworld Eesti OÜ	52,80	9.
15. Metsagrupp OÜ	52,56	10.
16. Halliktee OÜ	50,12	36.
17. Nereus AS	49,10	17.
18. ETC Kodu AS	48,62	27.
19. Rovert OÜ	47,73	38.
20. Pärnu Linavabrik OÜ	46,68	2.

toimetaja Riina Kallas tel 667 0218, e-post riina.kallas@aripaev.ee

toimetaja kommentaar

Pärnumaa hakkab ärkama

Endise pärnakana näen mööda Via Balticat kodukanti sõites aeg-ajalt mitmeidki põnevaid muutusi, mis sõna otseses mõttes silma hakkavad. Tõsi, maakonnas küll vähem, kuid Pärnu linnapilt on eriti paari viimase aasta jooksul hakanud vaikselt edenema.

Kõige märgatavama positsiooni on endale haaranud kahtlemata kontserdimaja, mille klaasist seinad aga panevad esmapilgul kõhedust tundma: kas selle majandamisega ikka saadakse hakka- ma ning mis sellist aasta läbi puhkelinna doteeritavat luksust aitab püsti hoida.

Pärnumaa TOPi kogutud majandusanalüüsid näitavad, et tegemist on enamiku Eesti keskmiste näitajatega võrreldes keskpärasest arenenuma piirkonnaga. Mõneti üllatav peaks olema see, et kui Pärnut seostatakse hoogsa mainekujundustöö tulemusena peamiselt helgete turismi- ja puhkevõimalustega, siis pigem on tegemist hoopiski tubli tööstuspiirkonnaga, mis meeliülendavalt lisab oluliselt stabiilsust ning vähendab sõltuvust hooajalisusest.

Nii võib tõdeda, et Pärnule ja Pärnumaale traditsioonilisteks, olulisemateks ning rahvusvahelisele ja Eesti turule tootvateks suuremateks ettevõtlusvaldkondadeks on puidu- ja mööbli-, tekstiili- ja õmblustööstus, toiduaine- sh kalatööstus ning loomulikult

Pärnumaa näol on tegemist tubli tööstuspiirkonnaga, mis tõepoolest vähendab sõltuvust hooajalisusest, arvab Pärnumaa TOPi toimetaja Riina Kallas. Foto: Julia-Maria Linna

ka puhkemajandus ja kuurort. Nende valdkondade elujõud mõjutab oluliselt Pärnu siseturule suunatud ettevõtluse- jae- ja hulgikaubandus, ehitus, transport ja side ning äri- teenindus, finants- ja kinnis-

varavahendus, õigusala- ne, konsultatsiooni-, ja arvutitee- nindus jm – majanduslikku heaolu ja käekäiku.

Pärnumaa TOPi esikolmik kinnitab tööstusettevõtete või- mu: Baltimaade juhtiv kodu-

tekstiilitootja Wendre, Äripäeva poolt koostatud eelmise aasta kõigi valdkondade ettevõtete koond-TOPi number üks – Pärnu Linakombinaat – ja Eesti suuruselt teine saeveski – Paikuse Saeveski. Seda, et teenitud raha jääks siinsesse majandusse ringlema, toetab ettevõtete tõusev trend investeerida põhivarasse, mille kasv on Pärnumaal Eesti keskmisest kiirem. Teisest küljest soodustab seda kahtlemata ekspordi tugev osakaal võrreldes impordiga, mis moodustab ekspordist vaid 67%.

Erinevates analüüsides teeb muret vaid asjaolu, et siinseid ettevõtteid juhitakse ja ka tulused jagatakse tihti väljaspool Pärnut, mis aga ei aita kaasa kohaliku elu-olu hoogustumisele. Siiski tunneb Pärnumaale investeerimise vastu huvi üha laiem seltskond – hetkel on Pärnumaa välisinvesteeringutelt ühe elaniku kohta Eesti neljas maakond.

Pärnumaa tulevikuvisionidest annavad mõtteid Garri Raagma ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja uuring käesolevas väljaandes. Selle taustal tuleks mõelda osa, peamiselt allhangetel põhinevate tööstusharude võimalike tagasilööki korral elu edendavatele alternatiividele. Raagma pakub selleks välja uued tehnoloogiad ja suurema spetsialiseerituse. Head mõtted, mis võiksid saada teoks.

TOPi koostamise meetodika

Pärnumaa ettevõtete TOP 70 pääsemiseks peab ettevõtte registreerimisadress asuma Pärnu maakonnas. Samuti peab ettevõtte olema tegutsenud kahel järjestikusel täismajandusaastal.

TOPi koostamiseks tellis Äripäev justiitsministeeriumi registrikeskusest 2001. aasta majandustulemuste põhjal 135 käibelt suurima Pärnumaa ettevõtte andmed. Andmed saadeti ettevõtetele kontrollimiseks ja paluti neid täiendada 2002. aasta majandusnäitajatega. Andmebaasis on ka ettevõtted, kes Äripäeva kuulutusele reageerides ise oma majandustegevuse kohta teavet saat- sid.

Ettevõtted seatakse pingeritta kuue näitaja põhjal. Arvutamise aluseks võtame 2002. aasta käibe, käibe kasvu võrreldes 2001. aastaga, 2002. aasta kasumi, kasumi kasvu võrreldes 2001. aastaga, rentaablu aastal 2002 ja omakapitali tootlikkuse aastal 2002.

Iga näitaja põhjal reastatakse ettevõtted edetabelitesse, iga

Kui firma andmed TOPis puuduvad

Kui firma andmed jõudsid küll õigel ajal Äripäeva, ent ei ole TOPis, võib põhjus olla järgnevas:

- Ettevõtte pole olnud aktiivset majandustegevust kahel täielikul majandusaastal (2001–2002).
- Puudusid mõned finantsnäitajad, sest tabelisse pääsemise eelduseks on käibe, kasumi ja omakapitali avaldamine 2001. ja 2002. aasta kohta.
- Kui TOPi arvutamise meetodika tõttu ei pääsenud ettevõtte 70 edukama hulka, sisalduvad tema andmed finantsnäitajate ja üldandmete koondtabelis.
- Kui tabelis esineb tühje ridasid, tähendab see seda, et firma pole järelepärimistele vastanud või ei ole toimetusel õnnestunud firmaga kontakteeruda.

koht järjestuses annab kohale vastava arvu punkte. Kuue tabeli punktid liidetakse. Võidab kokkuvõttes kõige vähem punkte kogunud ettevõtte.

Kinnitusvahendid • Tööriistad • Kemikaalid

Savi 3
80041 Pärnu

Tel (044) 41 511

Faks (044) 73 751

maavanema kommentaar

Mitte ainult liivast ja päikesest

Toomas Kivimägi
Pärnu maavanem

Inimene. Pärnumaa ettevõtjad on aktiivse eluhoiakuga, kreatiivsed ja edumeelsed. Nii nagu eestlasele üldse, on ka pärnakale vaja vaid piisavat motiivi ja ta on suuteline vallutama ükskõik kui kõrgeid mäetippe. Hoolimata telekommunikatsioonide ja infotehnoloogia tormilisest arengust inimese roll organisatsioonide edukuses ei vähene, vaid kasvab. Meil on, kellele loota.

Loodus. Pärnumaa edu teiseks eelduseks on loodusressurside suhteline rohkus (neljandik turbaressursist, seitsmendik puidu raiemahust jm), soodus geograafiline asend (lähiumbruse kontekstis) ning tugev logistiline positsioon. Via Baltica, Pärnu lennujaam, sadam. Viimase 12 aastaga on sadama veoste maht kasvanud 40 korda! Väga oluline regionaal-poliitiline, ent samavõrd majanduslik aspekt nimetatus on riigi toetus jäämurdmisele. Ilma selleta võiks vaid unistada sellisest käibe kasvust. Ja sajad inimesed võiksid vaid unistada töökohest. Sadam omalt poolt on vastanud 10 aasta eest utoopilisena tundunud investeeringuga – 150 miljonit krooni.

Ülikool. Kui 19. ja 20. sajandil arenesid kõige kiiremini tööstuslinnad, siis 21. sajandi edu märksõnaks tööstuse kõrval on ülikool. Pärnu on olnud ja on taas kord ülikoolilinn.

Ülikoolide asutamise soov pole mitte juhus. Ülikoolide rajamis väljapoole traditsioonilisi suuri keskusi peetakse Põhja- maades üheks parimaks regionaalpoliitiliseks meetmeks, mis tagab nende piirkondade kiirema arengu. Tänu Tartu Ülikooli tugevusele ja missioonitundele asutati 17. mail 1996 Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž.

Kolledži loomist Pärnumaale pean viimase kümnendi suurimaks saavutuseks avaliku sektori poole pealt. Nüüd ootame Tallinna Tehnikaülikooli "invasiooni" Pärnusse, mis viiks tudengite arvu tänaselt 800-lt 1500ni. Erinevate Pärnus asuvate kõrgkoolide üksteise täiendamiseks pakume välja nt Pärnu campus'e ehk ülikoolilinnaku ideed.

Tervis. Inimeste elukvaliteedi tõstmise väga oluline komponent on Pärnumaa tervishoiu viimine "kasarmumeditiinil" tänapäeva meditsiinile. Hetkeolukord pole mitte eilne, vaid üleiline päev. Ei üllata ettevõtjate seas levivad arutelud, et millisele riigile me küll makse maksame, et Pärnu haiglat pole lõpuni ehitatud. Usun, et käesoleva valitsuse resoluu- tne ettepanek haigla ehitus lõpetada leiab mõistmist parlamendi enamuse poolt ja riik saab oma suurima võla pärnakate ees lunas- tada.

Puhkus. Kultuur, rand, meri ja meelelahutus – need on meie tuntud ning tunnustatud kaubamärgid. Tulge ja nautige. Ka see ei ole mitte ainult pärnakate rikkus, vaid kogu Eesti rahva oma.

Äripäeva maakonna TOPid ilmuvad 2003. aastal

5. Juuni	Saaremaa TOP	18. September	Ida-Virumaa TOP
12. Juuni	Läänemaa TOP	24. September	Lääne-Virumaa TOP
14. August	Tartumaa TOP	2. Oktoober	Harjumaa TOP
22. August	Viljandimaa TOP	9. Oktoober	Hiiumaa TOP
28. August	Põlvamaa TOP		
4. September	Valgamaa TOP		
11. September	Võrumaa TOP		

Äripäev TOP

Eriüle toimetaja Riina Kallas
reklamiprojektjuht Andrus Lahe
kujundaja: Margit Toovere

tel: (372) 667 0218, e-post: riina.kallas@aripaev.ee
tel:(372) 667 0045, e-post: andrus.lahe@aripaev.ee
ftp://ftp.mbp.ee/incoming/

Äripäev

Toimetus e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
faks: (372) 667 0265

ÄP peatoimetaja: Igor Rõtov
väljaandja: Äripäeva Kirjastuse AS

Reklaamiosakond e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
faks: (372) 667 0200

Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
tel: (372) 667 0111
(372) 667 0222
faks: (372) 667 0265
(372) 667 0165
e-post: aripaev@aripaev.ee
WWW: http://www.aripaev.ee

Tellimine ja levie-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
faks: (372) 667 0300

Tellimishind 12 kuuks 1700 kr
Tellimine internetis http://pood.aripaev.ee
trükk: AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastõid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastõid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioossed teemad) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma Äripäeva Kirjastuse ASI kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363

esikolmik

I koht Wendre AS

ASi Wendre juhatuse esimehel Urvo Martensil on põhjust rõõmustada, sest eelmise aasta jooksul kasvas ettevõtte käive 209 miljonilt 377 miljoni kroonini. Kõige suuremat rõõmu tunneb Martens töötajate usalduse üle.

Foto: Julia-Maria Linna

II koht Pärnu Linavabrik OÜ

Eelmine aasta ei olnud linatööstusele soodne: lisaks kõrgetele toorainehindadele mõjutas valuutaturg, jätkuvalt oli probleemiks hiinlaste odav toodang. Tublid töötajad ja õiged investeeringud olid need, mis Pärnu Linavabriku direktori Arvo Villmanni sõnul ettevõttele edu käest anda ei lasknud.

Foto: Andres Treial

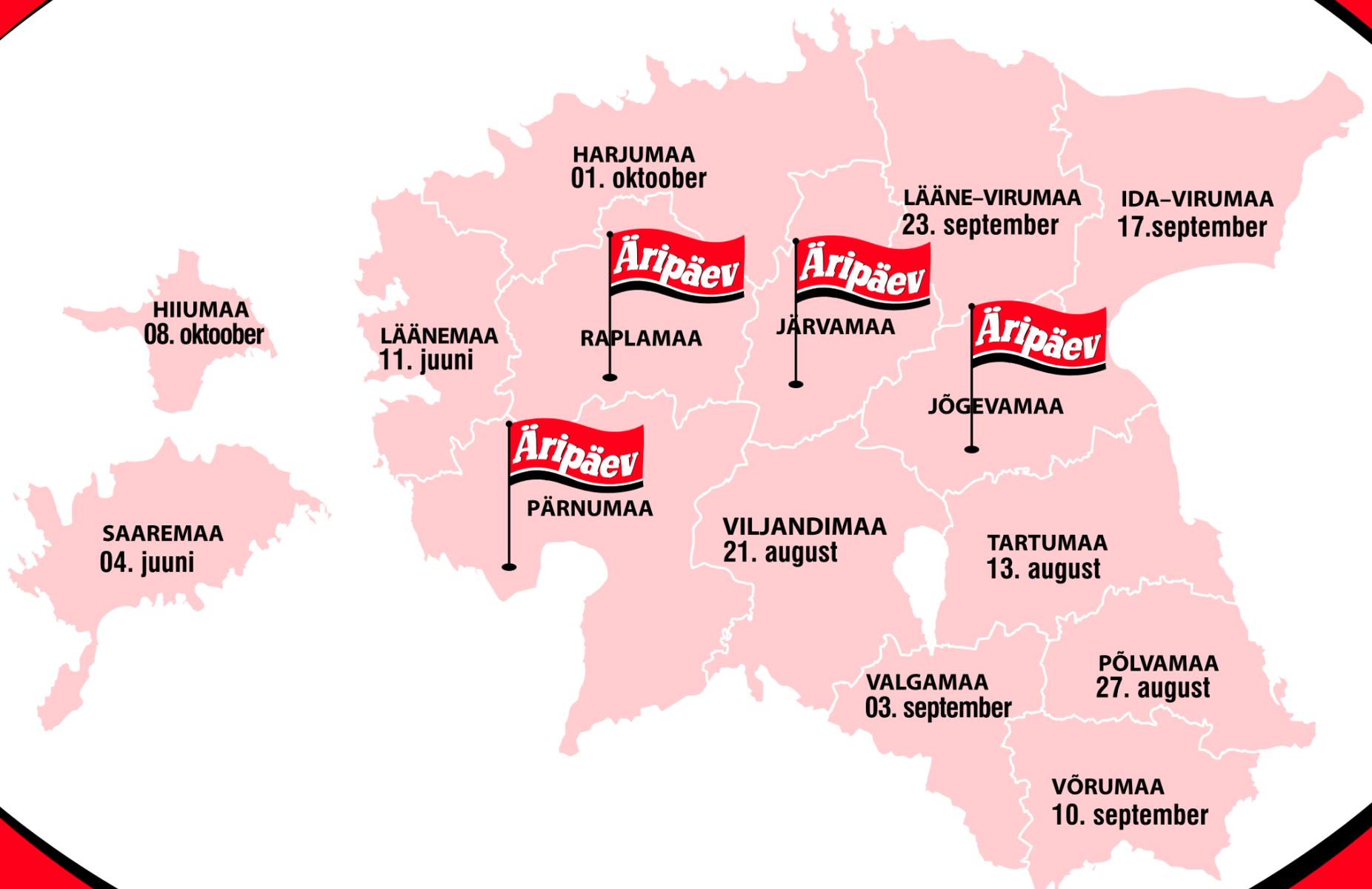
III koht Paikuse Saeveski AS

Paikuse Saeveski tegevdirectori Tõnu Järve soositud põhimõte loobuda vähem tulusatest toodetest viis Paikuse Saeveski ühe aastaga kahjumist 46 miljoni suurusesse kasumisse.

Foto: Julia-Maria Linna

Mõtle globaalselt, tegutse lokaalselt

Maakonna Arengukonverentsid 2003

Info telefonil 667 0233

Äripäev

I koht

Tekkidega Euroopa turgu vallutamamas

Põhjamaade suurim tekkide-patjade tootja, Väandra firma AS Wendre tõstis ilma suuremate investeeringuteta tootmise efektiivsust, õmmeldes ainuüksi Hispaania suurpangale üle miljoni teki, ning saavutas aastaga hüppelise käibetõusu.

Monica Raud
aripaev@aripaev.ee

“Sellise tellimuse vastuvõtmine ja täitmine oleks olnud suur väljakutse ka kõige suurematele Euroopa tekitootjatele,” ütles ASi Wendre juhatuse esimees **Urvo Martens**. Aasta jooksul kasvas ettevõtte käibe 209 miljonilt kroonilt 377 miljonini. Kõige suuremat rõõmu tunneb Martens töötajate usalduse üle, sest just see võimaldas firmal nii kiire käibekasvuga toime tulla. Samuti rõõmustab ta selle üle, et Wendres on tekkinud töövõimeline ja edukas meeskond.

Kõige tugevamalt mõjutasid Wendre eelmise aasta majandustegevust muutused omanikeringis ja juhtkonnas. Rootsi firma Trading House Scandinavia AB on nüüd ASi Wendre aktsiate saajaprotsendiline omanik. Samaaegselt sai Wendre omale uue neljaliikmelise juhtkonna. Lisaks 1,8kordsele käibekasvule ja muutustele ettevõtte juhtimises iseloomustavad möödunud aastat ASi Wendre jaoks edukas tooraine sisseost ja tõhus müügitegevus.

“Võib-olla on uuel juhtkon-

nal olnud rohkem usku ettevõtte potentsiaali,” mõtiskleb Martens möödunud aastase edu põhjuste üle. Efektiivsus on kindlasti tulnud tootmisprotsessi tagavate valdkondade parema tööga, millele aitas suuresti kaasa ka Hispaania panga suurte tellimuste suurenedes on vaja leida teiste valdkondade väga hea tööta nii suure tellimuse täitmise võimalik olnud.

Küsimusele, milliseid probleeme on Wendrel tublide saavutuste kõrval viimasel ajal ette tulnud, vastab Martens, et probleeme ei ole, on jooksvad küsimused, mida tuleb lahendada. See tähendab, et seoses käibe kasvuga on oluline hoida pideva tähelepanu all kolme valdkonda. Esimene “jooksev küsimus” on logistika – ruume ja transporti tuleb võimalikult efektiivselt kasutada ning teha ka muudatusi laokorralduses. Teine pidevat hoolt vajav valdkond on töötajaskond. Tootmismahtude suurenedes on vaja leida uusi töötajaid ja anda neile koolitust. Samal ajal tuleb tõsta olemasoleva töötajaskonna kvalifikatsiooni. Ja kolmas, kuid mitte väheoluline küsimus on

Wendre tehnik Silvi Aas ja juhatuse esimees Urvo Martens hoiavad käes Du Ponti pallikiud, mille tootmiseks on ainult Wendrel Baltikumis litsents.

töökeskonna tingimuste pidev parandamine.

Need valdkonnad olid ühtlasi ka tegurid, mis Wendre tekstiilitööstuse tegevust 2002. aastal vähem või rohkem piirasid. Sest nii kaua, kui on arenguruumi tootmistevõime korraldamisel, on arenguruumi ka firma majanduslikul efektiivsusel.

Tulevikku silmas pidades seab Wendre tegevusele teatud piirid asukoht Väandras. Et alavil elab ca 3000 inimest ning 370 neist töötab Wendrele, on elanikkonna ja töötajate arvu suhe väga kõrge ning Väandras arenguvõimalust pole, sest ei ole inimesi, keda tööle võtta. Poolteist aastat tagasi avatud ja praeguseks ligikaudu 70 töötajaga õmblustehas Võhmas on tööjõuprobleemi leevendanud, kuid mitte seda lahendanud. Samas on väikesel kohal ka eelis – tihedamad ja usalduslikumad suhted kaastöötajate vahel.

Wendre käibe Võhma tehase otseselt lisa ei anna, sest õmblustööd on osa terviktoote valmistamisest. Tulevikus tahab ettevõtte kogu õmblamise Võhmasse üle viia. Praegune eesmärk on saada Võhma tootmisse keerukamad ja suuremat töömahtu nõudvad tooted. See aitaks kaasa nii käibe kui ka kasumi suurenemisele. Läbirääkimiste tasandil on projektid mitme suure Euroopa tootjaga.

2002. aasta töömahuks oli Wendres kaks miljonit patja, kaks miljonit teki ja väiksemal hulgal muid tooteid, mida on kokku 20 eri nimetust. Väandras asuv moodne tootmisliin on tõstnud Wendre Euroopa kolmandaks tekitootjaks. Kui varem oli võimalik toota 40 000 teki kuus, siis uus liin on kolm korda võimsam.

Tekkidepatjade valmistamiseks plaanib Wendre Pärnusse või selle lähedale rajada uue vabrikut, sest juba praegu käib töö kolmes vahetuses ja töömahu on pidevalt suurenenud.

200 töötajaga 15 000 m² suurusesse vabrikusse kavatakse firma investeerida umbes 150 miljonit krooni.

“Ta on selline tubli,” ütles Pärnu maavalitsuse regionaalnõunik **Raimo Razumov** Wendre kohta. “On väga positiivses valguses ennast siiani näidanud ja maakeeli öeldes ei ole ämbriisse astunud.”

Et 95% ASi Wendre toodangust läheb ekspordiks Euroopasse, on firmal sealsel turul palju konkurente – umbes paar-sada sarnast ettevõtet. Wendre eelisteks peab Martens tihedaid ja pikaajalisi sidemeid oma partneritega nii ostu- kui ka müügitgevuse osas ja head reputatsiooni oma toodangusektoris,

mis väljendub usaldusväärsetes ja lojaalsetes kliendisuhetes.

Ka on Martens uhke ISO 9001:1994 sertifikaadi omanik ning ISO 9001: 2000 taotlemise üle. Lisaks on Wendrel ainukesena Baltikumis pallikiu tootmiseks Du-Ponti litsents. Konkurentide eelisteks peab firma juht asukohta Euroopa siseturul, pikaajaseid kogemusi, rikkalikku know-how'd ning suuremat tootmise efektiivsust.

Wendre eksporditriikideks on peamiselt Saksamaa ja Skandinaavia maad, kuid kliente tuleb pidevalt juurde. Uued turud on ettevõtte leidnud Inglismaal ja Hispaanias. Oma toodangu müüb firma enamasti suurtele kodutekstiili kaubanduskettidele – otse ja oma nime all. Peaaegu kogu toodangu ekspord on Eesti tekstiilitootjatele paratamatu. “Oleneb ju turu suurusest ja ostujõust. Ega Eesti inimene ju ei vaheta iga paari aasta tagant oma teki ja patja,” ütles Martens.

Et Wendre tootmine ja ekspord on juba praegu tugevasti Euroopa turuga seotud, toob Euroopa Liiduga liitumine muutusi kohe kindlasti. Urvo Martens ennustab kulude tõusu ja tollitariife toorainele, kuid samal ajal ka turu avanemist ja tootmisefektiivsuse tõusu.

Wendre on väga positiivses valguses ennast siiani näidanud ja maakeeli öeldes ei ole ämbriisse astunud.

Raimo Razumov, Pärnu maavalitsuse regionaalnõunik

toimetaja Riina Kallas tel 667 0218, e-post riina.kallas@aripaev.ee

AS Wendre

- Eesti suuruselt neljas tekstiiliettevõtte ja juhtiv kodutekstiili tootja Baltimaades.
- Omanik Rootsi firma Trading House Scandinavia AB
- Asutatud 1965. a, et valmistada erinevaid mitte-kootud kangast tooteid.
- Alates eelmisest kümnendist on spetsialiseerunud põhiliselt tepitud toodete, tekkide, patjade, magamiskottide, madratsite ja voodikatete tootmisele, valmistatakse ka mahulist polüestervatiini ja mitmeid poroloontooteid nagu sohvapatju ja polstriosi.

Esmakordselt edetabeli võit

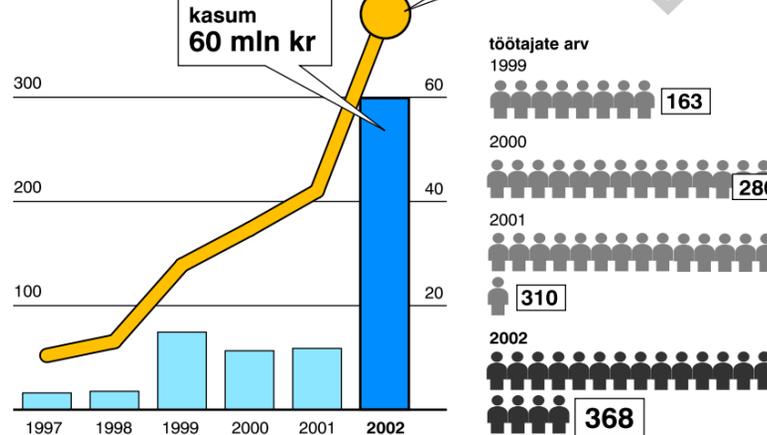
Wendre kohad Äripäeva koostatud ettevõtete edetabelites

Eesti Edukamate Ettevõtete TOP	
1999	12.
2000	191.
2001	161.
Pärnumaa ettevõtete TOP	
2001	8.
2002	1.
Tekstiilitööstuse TOP	
1999	2.
2000	7.
2001	9.

Allikas: AS Wendre, Äripäev

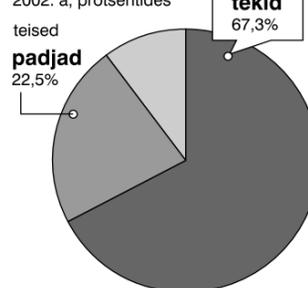
Suurenev käive nõuab üha rohkem töökäsi

AS Wendre majandusnäitajad mln kroonides

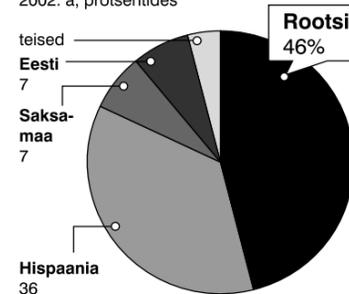
Enim toodetakse tekke

toodete jaotus, 2002. a, protsentsides

Ligi pool toodangust läheb Rootsi

Wendre peamised turud 2002. a, protsentsides

Eelmisel aastal toodeti Wendres kaks miljonit patja, milleni jõudmiseks pidi töö toimuma kolmes vahetuses.

Fotod: Julia-Maria Linna

Sanatoorium Tervis

Sanatoorium Tervis asub kuurortlinna Pärnu imekaunil mere ja jõe suudmealal, keset rohelist ja vaikust. See on ideaalne paik puhkuse veetmiseks ja lõõgastuseks. Sanatoorium Tervis on olnud juba pikka aega tuntud ja hinnatud kaubamärk Eesti taastusravi turul. Tervise nime teatakse hästi ka Soomes ja viimastel aastatel üha enam Rootsis, Venemaal, Saksamaal, Norras.

Sanatoorium Tervis on kuulnud oma kõrgekvaliteedilise ravi poolest, siin töötab 14 heal tasemel raviarsti, lisaks 4 hambaarsti. Lisaks traditsioonilistele ravidele (pärlivannid erinevate raviõlidega, käsimassaaž, vesimassaaž, parafiinravi, mudaravi, ravivõimlemine basseinis ja saalis, venitusravi jne) on väga nõutud ka soolaravi soolakambris, maisipulbrimassaaž kätele, keerisvann jalgadele, massaaž "rasked jalad". Eriti populaarsed on soolakambri raviseansid, mis mõjuvad väga hästi krooniliste hingamisteede-, allergiliste ja nahahaiguste raviks. Meil on omal olemas ka kliiniline ja biokeemia labor.

Kuna Tervise kompleksi kuulub praktiliselt kõik, mida üks puhkaja vajab, ei pea meie klient halva ilmaga majast välja minema.

Õhtul saab mõnusalt veeta meie oma kultuurikeskuses, kus igal õhtul toimub meelelahutusprogramm ja tants nii oma maja inimestele kui ka väljastpoolt tulijatele.

Ainulaadne võimalus kogu Eestis on meie looduslik solaarium. See võimaldab juba varakevadel, kui väljas on veel külm, ja ka jahedate suveilmade korral end päikesepuuniks päevitada. Solaarium asub basseini kõrval ning on ehitatud päikesekiirgust läbilaskvast klaasist.

Konverentsipaketiks pakume kolme erineva suurusega saali: hubane ümarlausaal 20 inimesele ja klassitüüpi seminariruum 40 inimesele. Mõlemad on suurepärase vaatega ümbritsevale loodusele. Suurim saal on teatritüüpi, maksimaalselt 280 inimest mahutav konverentsisaal. Traditsiooniks on saanud, et nõupidamine ühendatakse ka terviseprotseduuridega. Pärast loenguid või nende vahepeal käiakse basseinis ujumas või võimlemas, võetakse massaaži või erinevaid veeprotseduure.

Uueks trendiks on kujunenud firmade, sõpruskondade ja perede nädalavahetuspaketite kasutamine. Nädalavahetuseks pakume nel-

ja erinevat lõõgastuspaketti, kus käsimassaaži, vesivõimlemise ja saalis võimlemise kõrvale on võimalik valida ka pärlivann raviõlidega, osokeriit-parafiinravi, mudaravi või veelune massaaž.

Üha populaarsemaks on muutunud ka ravipaketite kinkimine oma lähedastele, sõpradele või kolleegidele. See on parim kingi-idee, millega kingi saaja jääb alati rahule.

Sanatoorium Tervis on igal aastal investeerinud kümneid miljooneid kroone tulevikku ja järgmise suure objektina valmib märtsis 2004 meie veekeskus Tervise Paradiis. Sinna on tulemas neli liumäge, erinevad basseini, mägijõgi, hüppetrampliin, välibassein, erinevad saunad jne. Vaba aja keskusesse on planeeritud ehitada ruumid bowling'u, piljardi, lauatenise, kasiino, jõusaali jaoks. Tegevust jätkub Tervise Paradiisis nii sülelapsele kui ka vanaemale-vana-isale.

Oma tervisesse tasub alati investeerida, seepärast kutsub sanatoorium Tervis teid elust mõnu tundma, nautima seda, kuidas teiega tegeldakse ja teie eest hoolitsetakse. Meie põhimõtteks on hoida kvaliteeti kõrgel ja stabiilsena igal alal ja kõiges.

www.sanatooriumtervis.com • e-post: sanatoorium.tervis@neti.ee • Info telefonil (044) 50 310, (044) 50 111 (24 tundi)

Üldandmed

Pärnumaa firmade üldandmed

firma nimi	tegevusalad	tegevjuht	asutamisaeg	asukoht	kodulehekül	põhiosanikud (koos osalusprotsendiga)
A & R Autod OÜ***	autode müük	Aadi Käerner	1997	Pärnu		Aadi Käerner 50%, Ralf Käerner 50%
Acipenser AS***	kala töötlemine	Aksel Puust	1998	Pärnu		Mati Tiimus 50%, Vändra Kütus AS 34%, Aksel Puust 16%
Agroland SYD OÜ	piima tootmine ja turustamine	Raul Peetson	1999	Halinga vald		Halinga 100%
Aide AS***	hulgikaubandus	Enn Saard	1991	Pärnu	www.aide.ee	Enn Saard 100%
Alteena International OÜ***	külmutatud kalatoodete müügi vahendamine	Thorben Gronkjaer Nielsen	2000	Pärnu		ei avalda
Amserv Pärnu AS	mootorsõidukite müük ja hooldus	Raimond Melts	1993	Pärnu	www.amservauto.ee	Amserv Auto AS
Argonic East AS****	vee-, gaasi-, õlisurveolukute ja kompensatorite valmistamine	Rein Hallik	1992	Paikuse		Eesti erakapital 90% ja Rootsi äriühing 10%
Arkoone OÜ***	kaubanduslik ja finantsvahendus Venemaal	Oleg Pashkin	2000	Pärnu		ei avalda
ASB Greenworld Eesti OÜ	turba tootmine, töötlemine ja turustamine	Wilhelm Lübbert	1994	Sauga vald		ASB Grünland GmbH Helmut Aurenz 100%
Asmar Veod AS	rahvusvahelised kaubaveod	Maret Mitt	1992	Vändra		ei avalda
Audru Karusloomakasvandus AS	hõbe- ja sinirebaste kasvatamine, nahkade esmane töötlemine ja turustamine	Ragner Matsalu	1959	Audru	www.audrurufarm.ee	PAJKER AS 100%
Baltic Pack Est AS	maitseainete, lisainete, pakkeseadmete ning pakkmaterjalide import ja hulgimüük	Raivo Tammeleh	1998	Pärnu-Jaagupi	www.balticpack.ee	UAB Baltic Pack (Leedu) 67%, Raivo Tammeleht 33%
Baltic Truck Trade AS*	kasutatud mootorsõidukite müük, autotransport	Jouni Papunen	1994	Sauga alevik	www.btt.ee	ei avalda
Berit AS	puidust aiandustööd ja aiamaade tootmine ja realiseerimine	Henn Reemaa	1991	Pärnu	www.berit.ee	Henn Reemaa 95%
Catwees OÜ	uute ja kasutatud autode müük, mootorsõidukite remont ja hooldus, autode rentimine	Margus Kangur	2000	Pärnu		Margus Kangur 35,7%, Ilmar Tennokese 35,7%, Toomas Ollesk 14,3%, Andres Antsov 14,3%
Cibus AS	pagaritoodete ja toidukonsentraatide tootmine ning müük	Mati Kuusk	1991	Pärnu		Pere Leib AS 94,2465%
Dikton OÜ	toiduoli import-eksport, toiduoli villimine	Sigita Baltruškevičius	1999	Pärnu		ei avalda
Edela Metsatööstus OÜ***	ümarpuidu kokkuost ja müük	Veljo Jõgiste	1997	Häädemeeste		Veljo Jõgiste 50%, Toomas Aab 50%
EK-Trade AS***	puittaastplaadist toodete valmistamine ja müük	Rein Okas	1993	Pärnu	www.eektrade.ee	Rein Okas 50%, Finantskonsultatsioonid OÜ 50%
Eestimaa Piimatootjate Ühistu***	juustu valmistamine	Vassili Padumäe	1997	Vändra		ühistu liikmed
ELWO AS	elektrimontaaži- ja installatsioonitööd	Mati Soocar	1991	Pärnu	www.elwo.ee	7 eraisikut
Erich Mööbel AS	puidust mööbli müük	Vello Laanemets	1993	Pärnu		ei avalda
Erimark AS	sõidukite müük, hooldus ja remont	Kaido Lember	1997	Pärnu	www.mercedes-benz.ee	Silbergroop AS 100%
Eston Ehitus AS	ehitustegevus	Ivo Aulik	1991	Pärnu	www.eston.ee	ASI Eston Ehitus töötajad 64%
ETC Kodu AS	jae- ja hulgikaubandus, transporditeenused, kinnisvara ning hoonete ja rajatiste haldamine ja rentimine	Marita Pukk	1998	Pärnu	www.etc Kodu.ee	Paulus Hubertus Josephus Roncen 57,9%, Ervin Luur 21,1%, Andris Silars 10,5%, Kaspars Kupše 10,5%
EWP AS	saematerjali tootmine, palgi saagimine, puittooted	Riido Kūits	1995	Pärnu		Aita Adams 25%, Skov-Link AS (Taani) 18,7%, Tiiu Kuusik 18,8%, Sirje Tang 18,8%, Continental Wood Products Ltd (Suurbritannia) 18,7%
Finesco AS***	olmeelektroonika jae- ja hulgimüük	Aivar Kuningas	1994	Pärnu	www.expert.ee	välisosalus 51%
Fint Car OÜ***	kasutatud mootorsõidukite müük	Helge Paas	1993	Pärnu		Helge Paas 100%
Flexar AS	vedelkütuste hulgi- ja jaemüük	Aare Kaur	1992	Pärnu	www.flexar.ee	Fabula Baltic OÜ 100%
Forestex Pärnu AS**	metsa- ja puidu varumine, ost-müük, vahendamine	Rein Ilau	2001	Pärnu		Forestex AS 80%, Sylvester AS 20%
Foxman AS	mootorsõidukite müük, hooldus ja remont	Ago Althjõe	1994	Pärnu	www.foxman.ee	Ago Althjõe 33,3%, Ahti Rebane 33,3%, Raivo Parts 33,3%
Gustaf AS***	üldehitus- ja renoveerimistööde teostamine	Priit Pae	1992	Pärnu		Merko Ehitus AS 100%
Halliktee OÜ	kaubanduslik vahendustegevus ning pikaajalised finantsinvesteeringud	Margus Kangur	1997	Pärnu		Jüri Poltan 50%, Margus Kangur 50%
Hüntal Auto AS	ekspedeerimine, transporditeenused	Heino Hünnev	1994	Sauga vald		Avo Talts 34%, Heino Hünnev 33%, Aivo Hünnev 33%
Japs AS*	kala töötlemine	Arved Soovik	1992	Pärnu		Arved Soovik 26,8%, Liidia Soovik 24,4%
Jart Konsult AS*	üldehitustööd	Jaan Lõpp	1996	Pärnu	www.jartkonsult.ee	Jaan Lõpp 51%, Rita Lõpp 17,5%, Külli-Lõpp Elmente 16,5%, Peep Elmente 15%
JP Ehitus AS	ventilatsiooniseadmete müük ja ventilatsioonitarvete valmistamine ning paigaldamine	Enno Kiirats	1993	Pärnu		Enno Kiirats 100%
Jupiter Plus AS	kivisee müük, rahvusvahelised autoveod, ekspedeerimisteenused	Jevgeni Sidorov	1990	Pärnu		ei avalda
K.A.T. & Ko AS	ümarmaterjali vahendustegevus, metsa ülestootamine, metsa väljavedu, metsamaade ost-müük	Roland Kuusik	1995	Pärnu		ei avalda
Kanpol AS***	hulgi- ja jaemüük	Margus Kangur	1992	Pärnu		Halliktee OÜ
Karo Mets AS	kasvava metsa ost, metsa ülestootamine ja realiseerimine ümarpuidu tootmisel	Runo Ruubel	1994	Pärnu		Sylvester AS
Lamiflex Eesti OÜ	pakkmaterjalide tootmine	Vootele Veeris	1995	Halinga vald	www.lamiflex.com	Lamiflex Board AB 100%
Logi-F AS***	kala kokkuost, kala jahutamine, külmutamine ning kala ja kalafilee turustamine	Indrek laar	1995	Pärnu		Olger Margus 33,3%, Uve Seero 33,3%, Indrek Laar 33,3%
M.K. Trans OÜ	transporditeenused	Aivar Kaldvee	1995	Pärnu		Allan Mänd 25%, Aivar Kaldvee 25%, Aivar Mänd 25%, Ants Kaldvee 25%
Magistraal AS	mulla-, heakorra- ja teedehitustööd	Mait Jürjöö	1991	Sauga alevik		Mait Jürjöö 25%, Tiit Rooba 25%, Vello Laanemäe 25%, Mihkel Pähkel 25%
Maiben OÜ	mootorkütuste jaemüük	Kalev Kiis	1993	Pärnu		Kalev Kiis 36%, Urmas Past 32%, Juhana Kolk 32%
Merekala OÜ***	toorkala ostmine, töötlemine ja edasimüümine	Taivar Lumiste	1996	Pärnu		Taivar Lumiste 50%, Janek Nõmm 50%
Metsagrupp OÜ*	metsamaterjalide müük	Urmas Rahnel	1996	Pärnu		Urmas Rahnel 50%, Toomas Aab 50%
Metsamaahalduse AS	ümarmaterjali müük, kasvava metsa müük	Taavi Raadik	1996	Pärnu		Aivar Berzin, Vestman Grupp AS, TAUR Varahalduse OÜ, Thorsten OÜ
Minu Vara Lääne AS****	heakorralised tööd ja teenused, jäätmemajandus ning elamu fondi haldamine	Rein Rotmeister	1941	Pärnu	www.minuvara.ee	ESS Haldus OÜ 100%
Nereus AS	kala ja kalatoodete jae- ja hulgimüük	Arvin Peks	1994	Pärnu		Arvin Peks, Aivar Pärnmaa
Oks Trading OÜ***	metsamaterjali müük	Toomas Aab	1994	Pärnu		Toomas Aab 55,8%, Urmas Rahnel 44,2%
Paikuse Saeveski AS	saematerjali tootmine ja müük	Tõnu Järvi	1997	Paikuse vald	www.paikusesv.ee	Forestex AS 51%, Sylvester AS 49%
Pergo Hotels AS	majutus- ja toitlustusteenused	Ado Sepa	1990	Pärnu	www.pergohotels.ee	ei avalda
Pharmac AS	ravimite, ravimisarnaste ainete, meditsiini- ja kosmeetikakaupade jaemüük	Tõnis Altsaar	1990	Pärnu		Tõnis Altsaar 51,1%, Einar Paugus 11,2%, Ene Ruutmets 11,2%, Maie Lasn 11,2%
Pharmac MS AS	hümanravimite, meditsiini- ja kosmeetikatarvete hulgimüük	Tõnis Altsaar	1993	Pärnu		Tõnis Altsaar 50,7%, Ene Ruutmets 16,1%, Einar Paugus 13,9%
Pinea OÜ	täispuittööbli valmistamine	Hendrik Hoogveen	1997	Paikuse vald		Hendrik Hoogveen 100%
Pärnu ATP AS	reisijate vedu autobussidega	Andrus Kärpuk	1960	Pärnu	www.bussipark.ee	Pärnu Linnavalitsus 51,4%, Maiben OÜ 48,6%
Pärnu Laht AS	kala töötlemine ja külmutusteenuste osutamine	Ott Sool	1992	Pärnu		Ott Sool 23,5%, Peeter Kuusk 19,7%, Juhana Sooväli 10,8%, Viktor Sära 10,8%
Pärnu Linavabrik OÜ	linase ja muude lõngade ning kangaste tootmine ja müük	Arvo Villmann	1997	Pärnu		W.F.B. Baird & CO 100%
Pärnu Majandusühistu	toidu- ja tööstuskaupade jae- ja hulgimüük	Rene Tobbi	1902	Pärnu		Eesti eraisikud
Pärnu Mets AS	ümarpuidu müük, kasvava metsa müük, metsatööde teenuste osutamine	Ants Kaljund	1993	Pärnu		Sylvester AS 100%
Pärnu Pilter OÜ*	mänguasjade, fototarvete müük ja foto-koopiiteenused, fototeenindus	Ahto Meri	1991	Pärnu	www.pilter.ee	Tavi Grepp 52,9%, Leo Männik 14%, Ahto Meri 14,7%, Silva Männik 14,7%
Pärnu Plaaditehas AS	puittaastplaadide tootmine ja müük, pealistsamata puittaastplaadid ja profileeritud servaga pörandakilbid	Aleksander Peterson	1997	Pärnu	www.plaaditehas.ee	Pärnu EEK AS 100%
Pärnu Postimees AS	ajalehe Pärnu Postimees väljaandmine	Margus Mets	1992	Pärnu	www.parnupostimees.ee	Eesti Meedia AS 100%
Pärnu REV AS	ehitus- ja remonditööd	Uno Kõresaar	1993	Pärnu		Uno Kõresaar 18,5%, Maire Nigul 17,3%, Enn Prisko 16,9%, Raivo Pulk 16,2%, Aare Krause 9,3%
Pärnu Sadam AS*	sadamateenused	Peeter Volkov	1993	Pärnu	www.transcom.ee	Transcom AS 50,6%, Pärnu Linnavalitsus 41,3%, Export Lines AS 8,1%
Pärnu Soojus AS***	soojusenergia tootmine ja müük	Hillar Nuut	1972	Pärnu	www.parnuteed.ee	Vattenfall Estonia OÜ 99,95%, Pärnu linn 0,05%
Pärnu Teed AS	tee- ja platside ehitus ja remont ning lume- ja libedustõrje	Helti Popp	1993	Pärnu		Baltifalt AS 100%
Pärnu Vesi AS	heitvee kanaliseerimine, vee tootmine	Jüri Rahu	1990	Pärnu		Pärnu Linn 100%
Pärnu Ölu AS	õlle ja siirupi tootmine, toidukaupade jae- ja hulgimüük	Endel Vare	1879	Pärnu		ei avalda
Qualitex AS	tekstiiltoodete ja trikootaži tootmine	Kripa Shankar Tripathi	1994	Sindi	www.qualitex.ee	Baltex 2000 AS 100%
Raitar AS***	kala ost-müük	Vallo Palm	1994	Pärnu		Vallo Palm 25%, Aivar Kohv 25%, Raivo Salundi 25%, Tarvi Saidla 25%
Rannila Profiil AS	terasplekist katuse- ja seinakattematerjalide tootmine ning turustamine	Tarmo Kallast	1992	Pärnu	www.rannila.ee	Rannila Steel OY 100%
Reideni Pood AS	ehitusmaterjalide müük	Helle Mägi	1993	Pärnu	www.reiden.ee	Reiden AS 100%
Renet AS	ehitus- ja betooni tootmine	Arvo Põlluste	1991	Pärnu		Arvo Põlluste 16,5%, Tuve Vadi 15,6%, Jaan Lõpp 14,2%, Toivo Lemberg 12,6%, Matti Tammiste 12,3%, Kalle Lahe 11,8%
Ringtee Hulgikaup AS	toidu- ja esmatarbekaupade hulgimüük	Aime Vilgas	1996	Pärnu		Kaupmees & Ko AS 100%
Rovert OÜ	liha, piima, juustu ja kanalihatoodete hulgimüük	Priit Saagpakk	1998	Pärnu		Priit Saagpakk 100%
Rynart Trading AS***	autotransporditeenused	Pille Sisask	1993	Pärnu		Rynart Trading International BW (Holland) 100%
Sanatoorium Tervis AS***	sanatooriumide tegevus	Vello Muliin	1993	Pärnu	www.sanatooriumtervis.com	EKE Invest AS 25,6%, Harmaleen OÜ 21,9%, Beroliina OÜ 21,2%, sotsiaalkindlustusamet 10,9%
Sauga Saeveski AS***	lehtpuu saematerjali tootmine	Margus Kohava	2000	Sauga vald		ei avalda
Savi AS	hoonete ja rajatiste üldehitustööd	Sulev Laanpere	1992	Pärnu	www.estpak.ee/~savi	Sulev Laanpere 56%, Oleg Grents 10%, Heino Kimber 7%
Sindi Elastonia AS	elastiknõude tootmine sukkade, sokkide, sukkpükste, kangaste ja kudumite valmistamiseks	Urmas Mägi	1994	Sindi		Salzmann AG 36,00%, Fein-Elast Umwindwerk GmbH 26,00%, Reinhart Schneider 18,77%, Andreas Bräuer 10,00%, Fein-Elast Grabher AG 9,23%
Sindi Lanka AS	lõngaketrustööd	Ilmar Seppenen	1994	Sindi		Hämeen Lanka OY 100%
Stomil Eesti OÜ	kummitoodete jae- ja hulgimüük	Ove Pärtelson	1993	Pärnu	www.stomil.ee	Ove Pärtelson 51,25%, Vadims Volkobois 48,75%
Sverix AS	puittoodete ja mööbli valmistamine, jae- ja hulgikaubandus	Riina Hansberg	1995	Pärnu		Smalands Trading AB 49,2%, eraisikud
Sylvester Kilingi AS***	saematerjali varumine ja realiseerimine	Enn Pruu	1998	Saarde vald		Sylvester AS 70%, Enn Pruu 12%
Taastusravikeskus Estonia AS	taastus- ja ennetav ravi	Vello Järvesalu	1948	Pärnu	www.spaestonia.ee	Pärnu Linnavalitsus 100%
Tetander OÜ	saematerjali eksport	Peeter Kunst	1999	Pärnu		Peeter Kunst 100%
Timmon AS****	hulgikaubandus	Urmas King	1992	Pärnu		Urmas King 50%, Hugo Raedov 50%
Tootsi Turvas AS	turba tootmine ja töötlemine	Kai Mäeleht	1937	Tootsi alev	www.tootsiturvas.ee	Lato AS 98,6%
Tori-Seija Piimaühistu***	piima varumine ja juustu tootmine	Toomas Miller	1991	Tori vald		ei avalda
Transcom Pärnu AS*	stividoritööd	Peeter Volkov	1998	Pärnu	www.transcom.ee	Transcom AS 100%
Ursus AS	kodukeemia- ja parfümeeriatoodete hulgimüük	Avo Kristov	1992	Pärnu		Jüri Lebedev 44%, Ervin Luur 44%, Avo Kristov 12%
Vabarne AS	kütuse jaemüük, toitlustamine ja jaekaubandus	Jaak Valge	1995	Häädemeeste		Harlinger OÜ 100%
Wendre AS	kodutekstiilide ja nendest erinevate toodete valmistamine	Urvo Martens	1991	Vändra	www.wendre.ee	Trading House Scandinavia AB (Rootsi) 100%
Venenum OÜ	vedelikütuse jae- ja hulgimüük	Vaido Peekmann	1996	Audru vald		Tarmo Ratas 51%, Vaido Peekmann 49%
Viisnurk AS	mööbli, spordikaupade, puittkiudplaadide ja liimpuittkiudplaadide tootmine	Tiit Arro	1945	Pärnu	www.viisnurk.ee	Bank of Bermuda (Guernsey)/ Ltd Clients account 59,5%, Nordea Bank
Viljoett AS	uute ja kasutatud sõidu- ja veoautode müük, hooldus ja rentimine	Kalle Kaldjärv	1992	Pärnu	www.viljoett.ee	ei avalda
Vändra MP OÜ	maaparandus, metsakuivendus, metsa ülestootamine	Tiit Kangert	1992	Vändra		Tiit Kangert 27,75%, Avo Vilms 13,5%, Vello Nurmsalu 12,75%, Jaan Raidna 10%
Vändra Tarbijate Ühistu	jaekaubandus	Gersti Kont	1991	Vändra		ühistu liikmed

vaatlus

Soome kontserni kuuluv Kesko Food avas Eesti esimese Citymarketi eelmise aasta veebruaris Pärnus. Fotod: Julia-Maria Linna

Suvepealinna nägu muutub

Möödunud aastal toimunud arengud näitavad, et Pärnus teevad jõulist spurti taastusravi, teenindus ning meelelahutus, mis on oluliselt mõjutanud ka Pärnu linnapilti.

Kalev Vilgats

Pärnu Postimehe arvamustoimetaja

Eesti suvepealinn on aastakümneid suutnud ühendada endas mitut erinevat funktsiooni. Pärnu on tööstus- ja merelinn, samal ajal ollakse üha kasvava tähendusega kuurort-, turismi- ja puhkelinn.

Üha enam on mõtet tulla Pärnusse veetma mõnusat nädalavahetust ka muul ajal peale suve. Reede õhtul kaunis kontserdielamus uues kontserdimajas, laupäeval huvituur mööda linna ja vingepidu ööklubis, seejärel tasane taastumine pühapäeva hommikul ning õhtuks koju tagasi ükskõik millisesse Eestimaa punkti.

Pärnakatel on põhjust olla uhked nii teater Endla juurdeehituse (sai eelmisel aastal 2001. aasta parima teo tiitli) kui ka kontserdimaja üle (2002. aasta parim tegu). Mõlemad soodustavad omakorda linna konverentsiturismi.

Pärnus toimuvat ettevõtlust ja ettevõtluskeskkonda hinnatakse rahuldavaks. Ettevõtlust iseloomustavad näitajad on enamasti paremad Eesti keskmisest. Pärnu ettevõtluses on oluline roll kuni kümne töötajaga nn mikroettevõtetel, mis moodustavad tegutsevate ettevõtete arvust 85–87 protsenti.

Tööhõive osakaalu poolest on suurim osatähtsus hulgi- ja jaekaubandusel. Pärnus on kaks Säästumarketit, millest üks valmis eelmisel aastal, Mai Selver, Citymarket, Port Artur², mis samuti avati 2002. aastal.

Uues kujunevas kaubanduspiirkonnas, Riia suunal asuvas Papiniidu rajoonis on ette valmistatud ulatuslik ehituskruunt veel ühe hüpermarketi ehituseks.

Oluliselt laienes möödunud aastal ehitus- ja remondimateriale pakkuvate suurpooidide võrk. Silmapaistvaim oli kahtlemata ehitustarvetekeeti K-Rauta tulek.

Pärnusse investeerimine nõuab kohalike olude tundmist. Tänu erainvestoritele on oluliselt muutunud Pärnu kesklinn bussijaama juures. Peale Port Arturi keskuse on lisandunud samasse piirkonda Port Artur², Blauhaus ja Pika tänava äärne De Lange keskus.

Pärnu atraktiivsus seostub eelkõige turismi-, taastusravi- ja kuurortlinna mainega. Lähiminekis said juurdeehituse

Mais avas ukseid endise Viiburi kaubahalli ruumes üle-eestilisse Selveri ketti kuuluv Mai Selver.

hotellid Strand (sh avati SPA ja uus ööklubi Marine) ja Viiking, taastusravikeskused Estonia ja Tervis. Peale ASi Vicarell plaani ehitada veekeskus linna lähedale Paikusele on uut veekeskust Pärnusse juba eelmise aasta oktoobrist ehitamas taastusravikeskus Tervis.

Möödunud aastal lisandus Pärnusse uusi ööbimiskohti, millest osa on hooajalised, teised aastaringselt kasutatavad. Pärnu maavanem **Toomas Kivimägi** on kordu-

valt rõhutanud, et lähiaastatel muutub oluliseks Pärnu linna ja lähiümbruse elukvaliteedi väärtustamine.

Tuleviku Pärnu on regionaalne Lääne-Eesti keskus, Edela-Eesti ning Lõuna-Eesti merevärv ja peatuspaik teel Euroopasse.

Pärnu linn on majanduslikult ja sotsiaalselt sulandunud oma lähipiirkondade ja piirnevate valdade, moodustades nn Suur-

Pärnu. Tulevikku suunatud projekt on koostööidee Audru ja Tahkuranna vallaga, et arendada mööda mereranda välja kuurordiala.

Keskonnaministeeriumi planeeringute osakonna juhataja **Jüri Lass** on teinud ettepaneku, et töötataks välja ranna-ala üldplaneering, kus muu seas tuleks vaielda selgeks Rannapargi ja Mai elurajooni vaheline piir.

Üsna ilmselgelt on investori huvi Pärnu rannajoone vastu, mis omakorda ajab harja punaseks *status quo* soovijatel. Rannapargi Päästekomitee Riigikogu liikme **Mark Soo-**

saarega eesotsas on vastustanud ehituskavad, mis näevad ette korterelamuid ja ühiskondlike hooneid ranna-alale.

Ometi on üsna selge, et Pärnu atraktiivsemaks muutmine ning seni vähekasutatud aladele rakenduse leidmine eeldab suuresti soostunud ranna-ala kasutuselevõttu ning kuurorditsooni arendamist kesklinnast Mai elurajooni ning Raeküla poole.

Värske Pärnut tutvustav brošüür ütleb sissejuhatuses muu hulgas: "Sellel linnal (*Pärnul – autor*) on ainulaadne, võib-olla isegi müstilne vägi. Tunded on siin tugevamad kui mujal Ees-

2002. aasta teo auhinna pälvinud Pärnu kontserdimaja avati eelmise aasta novembri lõpus, selle ruumides paiknevad teiste seas ka Pärnu muusikakool ning Pärnu Linnagalerii.

2001. ja 2002. aasta paistsid Pärnus silma uute ehitistega:

- Decora kaubamaja
- Värvikeskus
- Blauhaus
- hotelli Strand juurdeehitus
- hotelli-taastusravikeskuse Viiking juurdeehitus
- taastusravikeskuste Estonia ja Tervis juurdeehitused
- Rannakohvik
- Port Artur²
- Viisnurga liimpuiduvabrik
- Saksa tehnoloogiakool
- Vana-Pärnu keskus
- Perona Bowling
- Säästumarket
- T-market
- Citymarket
- Mai selver
- Yasmina kaubanduskeskus

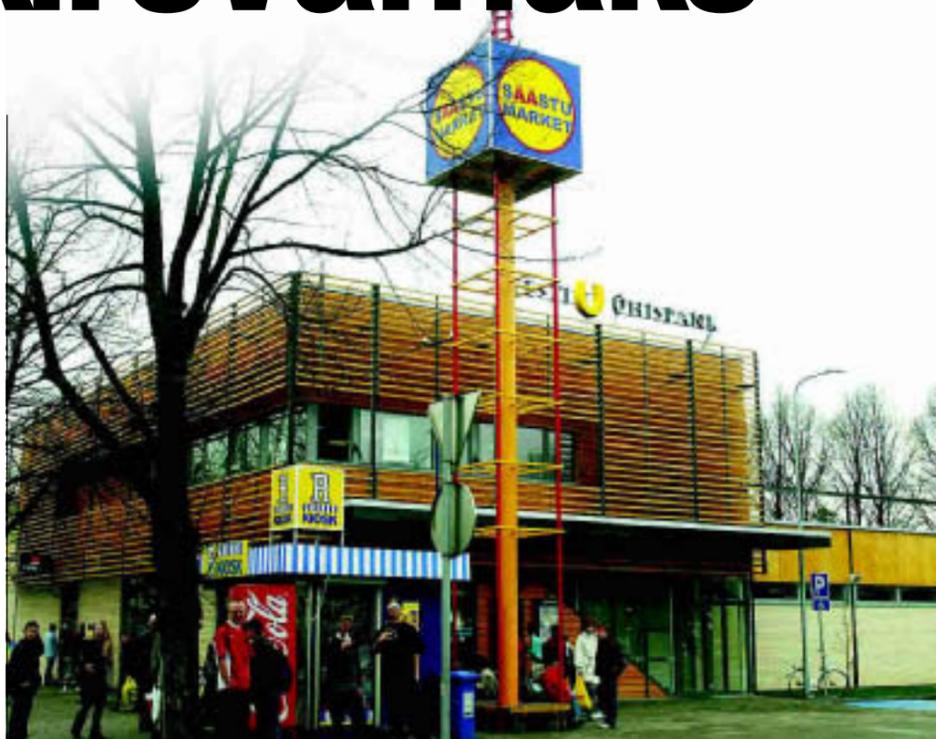
Eelmisel aastal alustati ka aastaid oodatud Pärnu uue raamatukogu ehitamist, mis peaks peagi oma ukseid avama.

Allikas: Kalev Vilgats

2002. aasta märtsis laiendas Pärnu kesklinna suurim kaubakeskus Port Artur oma müügipinda, avades uue hoone – Port Artur².

kirevamaks

Kesko Food avas eelmise aasta mai lõpus veel teisegi uue keskuse, Ülejõe Säästumarketi, mis logistiliselt jääb väga soodsasse piirkonda, rahuldades vajaliku kaubanduskeskusega nii Ülejõe kui ka Vana-Pärnu elanikke.

tis, nii armastus kui ka viha on kirglikumad. See hirmutab ja tõmbab ligi. Paljusid.”

Ilmselt nii see ongi, kui arvestada, kuidas mõnedel inimestel läksid kuklakarvad tური, kui Pärnu ärikesel **Elmar Lepp** avalikustas plaani ehitada talle kuuluvale kinnistule kesklinna bussijaama juurde esimene kõrghoone.

Muinsuskaitsejate vastuseisu murdmise nõudis aega, kuigi

Lepa “lõhkuja” ei tuleks mitte vanalinna, vaid selle piiri taha. Pilvede pillutaja ümber leegitsesid poliitilised kired. Ent pärast üleliigse auru väljalaskmist on aru saadud, et mõned vertikaalsed aktsendid, nagu ütlevad arhitektid, oleksid mitte ainult vajalikud, vaid aitaksid luua Pärnu seni pea olematu siluetti.

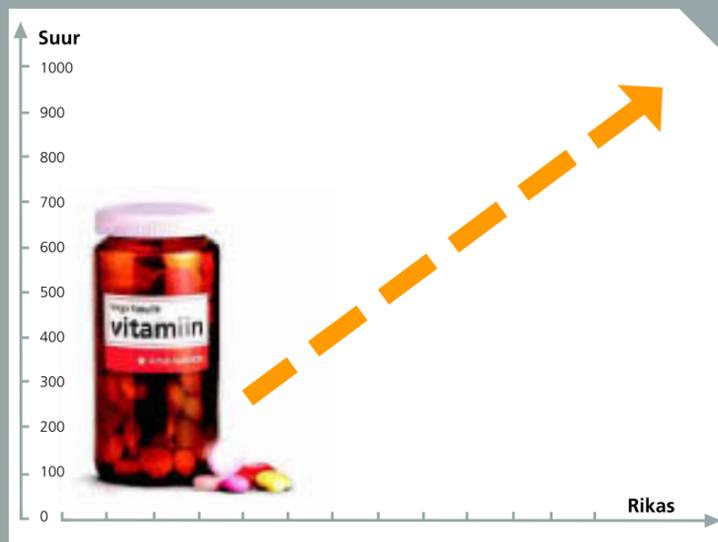
Tallinnas on kõrghooned, Tartus “plasku”, tekib parata-

matult küsimus, miks tõepoolest Pärnulgagi ei võiks midagi sellist olla.

Tuleviku Pärnu on regionaalne Lääne-Eesti keskus, Edela-Eesti ning Lõuna-Eesti merevärv ja mõnus peatuspaik teekonnal lõuna poole Euroopasse.

Kes viimasel ajal pole Pärnusse sattunud, sel vääraks tutvust suvepealinna kindlasti uuendada.

Aitab ettevõttel kasvada

Paindlik laen väikesele ja keskmisele ettevõttele

- Soodne intress
- Kuni 75% tagatisest KredExilt
- 100% personaalne lähenemine

Kas Sinu ettevõtte vajab rahastamist? Anna meile oma plaanidest interneti või telefoni teel teada.

Meie kliendihaldur analüüsib Sinu rahastamisvajadusi ning leiab Sulle kõigest Ühispanka Grupi võimalustest parima lahenduse, olgu selleks laen, liising, faktooring vms. Garanteerime Sulle soodsa intressi ning vajaduse korral hoolitseb KredEx ja Eksporti Garanteerimise Sihtasutus KredEx tagatise eest kuni 75% ulatuses.

Aita oma ettevõtet kasvada!

EESTI ÜHISPANK
SEB Grupp

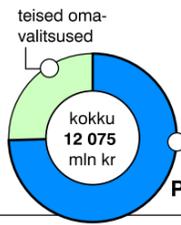
Tel: (0) 66 55 100 | www.eyp.ee

Ülevaade

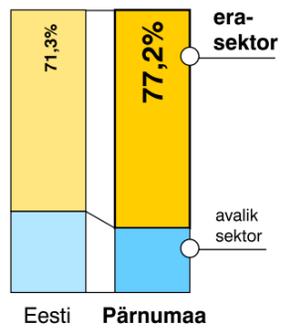
Pärnumaalane keskmisest eestlasest ettevõtlikum

Kolmveerandi maakonna äriühingute käibest annavad Pärnu linna firmad

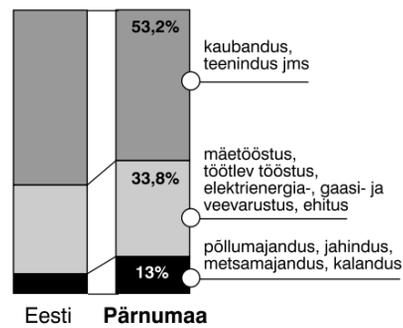
Pärnumaa omavalitsuste ettevõtluse maht 2001. aasta, mln kroonides

HÕIVATUTE PROTSENT ettevõtte/asutuse liigi järgi 2001. a

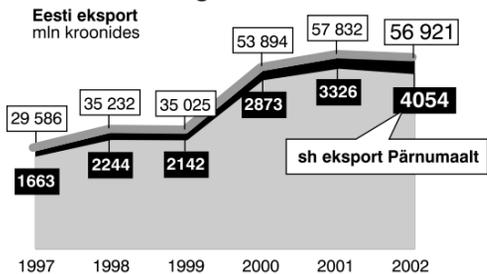
majandussektori järgi 2002. a

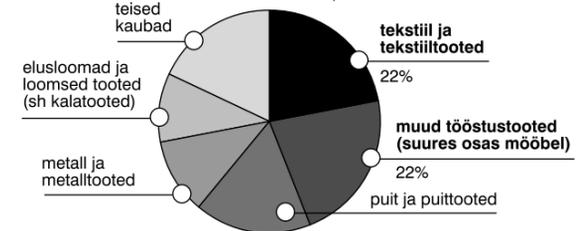
Pärnumaa äriühingud, füüsilisest isikust ettevõtjad ja mittetulunduslikud ühendused seisuga 15.04.2003

	Pärnu linn	muu maakond
aktsiaselts	324	131
osaühing	1751	992
tulundusühistu	34	30
täisühing	1	3
usaldusühing	3	3
FIE	482	1386
mittetulundusühing	616	502
sihtasutus	13	15
välismaa äriühingute filiaalid	4	2
kokku	3228	3064

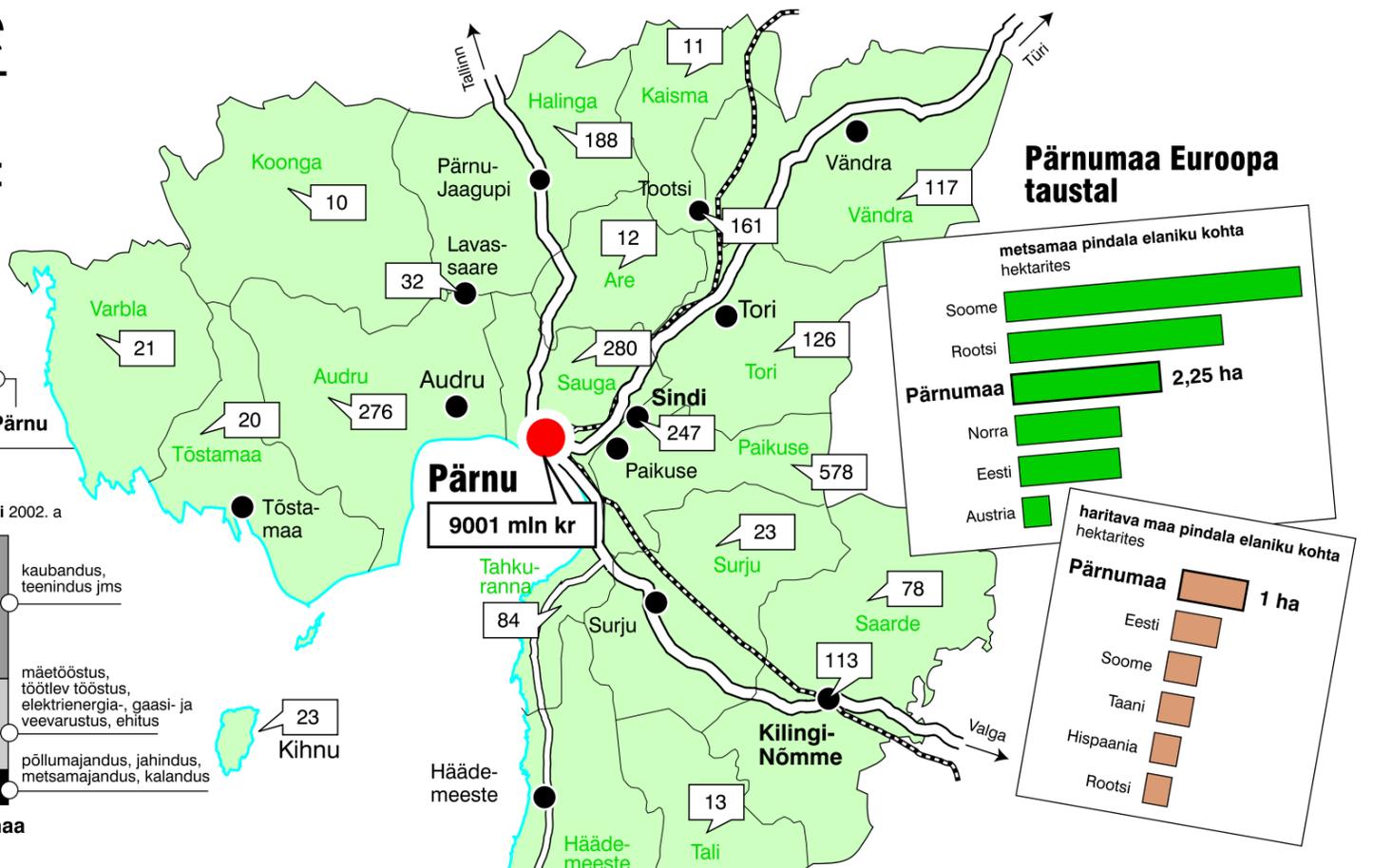
Eksport Eestist mullu vähenes, Pärnumaalt aga suurenes

Pärnumaa põhilised eksporditüübid 2002. a, protsentides

Allikas: statistikaamet

Pärnumaa toetub loodusvaradele

Pärnumaa majandusest ja tööhõivest – mis peitub arvude taga?

Pärnumaa – pindalalt Eesti suurima maakonna – majandus tugineb suures osas kohalikele ressurssidele: turvas, mets, savi, dolomiit ja liiv, mis pehmendab majanduskeskkonna muutustest tingitud tagasilööke.

Urmas Kase
Pärnu maavalitsuse arengutalituse juhataja

Maakonna suur territoorium ja mitmekesised loodusvarad tingivad juba iseenesest selle, et Pärnumaal on traditsiooniliselt tugevasti arenenud kohalikele ressurssidele tuginev majandus. Nii on turba (28% Eesti toodangust), savi ja dolomiidi toodangult maakond esikohal Eestis, liiva tootmise osas aga kolmandal kohal. Samuti on Pärnumaa Eesti suurimate metsavarudega maakond.

Suurimad metsatöenduspiirkonnad paiknevad maakonna kaguosas, suurimad turbatootjad ja põllumajandusettevõtted aga Pärnust põhja pool. Hinnaanguliselt annavad Pärnumaa tootjad kümnendikku kogu riigi põllumajandustoodangust.

Pärnu laht on teatavasti Eesti ranniku tähtsaim kalapüügi-

piirkond, andes kolmandiku Eesti rannakala püügimahust. Üle 240 km rannajoont ja 177 saart ning laidu loovad erinevaid puhkevõimalusi.

Märgid näitavad, et siinkandis elab keskmisest ettevõtlikum rahvas. Nii on Pärnu maakond väikseima avalikus sektoris hõivatute osatähtsusega maakond Eestis ehk hõivatutest suurim protsent töötab siin erasektoris – 77,2%.

Keskmise brutopalgala suuruse poolest oli Pärnumaa möödunud aasta neljanda kvartali tulemuste põhjal kolmandal kohal, jäädes maha vaid Harjumaast ja Tartumaast. Samas on viimase kolme aasta jooksul siinne keskmine brutopalk suurenenud riigi keskmisest kiiremini, jäädes maha vaid Lõuna-Eesti maakondadest.

Majanduskeskkonna muutumisest tingitud sotsiaalseid katklüsmise on maakonna maapiirkondades, eriti võrreldes siinsemal regioonidega, pehmen-

danud alternatiivsete võimaluste olemasolu: põllumajanduse langusest tingitud lööke on aidanud summutada nii metsa kui ka merega seonduva ettevõtluse areng. Registreeritud töötute osatähtsus tööealise elanikkonna suhtes on aastaid olnud (koos Tartumaaga) Eesti väiksemaid, samal ajal esineb suuri erinevusi maakonnasiselt – kahjaks võib äärevaldades faktiline tööpuudus kohati ulatuda 40 protsendini.

Päästerõngaks, kuigi ainult osaliselt, on aasta-aastalt kasvav pendelränn Pärnusse ja tema lähiumbrusesse. Maakonna tasakaalustatud arengut raskendab tendents, et aasta-aastalt on suurenenud maakonna "majandusveduri" Pärnu linna osatähtsus regiooni majanduses.

Kui uurida äriühingute raamatupidamisbilansside koondmahtu, siis 1994. aastal oli linnas registreeritud ettevõtete osatähtsus ca 58%, 2001. aastal tõusis see juba 72 protsendini kogu maakonna vastavast näitajast.

Võttes ette Pärnumaa 23 omavalitsusüksuse andmed (registreeritud äriühingute reaalitõukäive 2001. aasta andmetel), siis näeme veelgi suuremat vahet (linna ettevõ-

tete osatähtsus 75% maakonna vastavast näitajast).

Meeldiv on tõdeda, et ettevõtete investeeringud põhivarrasse on Pärnumaal kasvanud aasta-aastalt Eesti keskmisest kiiremini, ulatudes 2001. aastal 5,2% osatähtsuseni Eesti kogunäitajast, olles samal tasemel Tartumaaga (5%), jäädes aga loomulikult maha tunduvalt rahvarikkamatest Harjumaast (65,5%) ja Ida-Virumaast (9,6%). Lähituleviku suurimast ettevõtlusinvesteeringute plaanidest nimetagem näiteks Tervise vesilõubustuskeskust ja rannahotelli, Valmose rajatavat spoonitehast Audru valda ning Wendre plaani uue vabriku rajamiseks Pärnusse. Samuti on räägitud uue sadama ehitamisest Tahkuranna rannikule.

Pärnust-Sindist võib viimaste aastate tekstiili- ja ka õmblustööstuse kiire arengu taustal juba praegu tinglikult rääkida kui "Eesti Manchesterist". Siinkandis on olemas nii lina-, villa-, puuvilla- kui ka sünteetilise kiuga seotud tootmine – erinevalt minevikust aga import-

tooraine baasil. Tulevikku vaadates on uueks väljakutseks, kas senine areng jätkub peale 1. jaanuari 2005, kui Euroopa turg avatakse tolli- ja kvoodivabalt kõigile soovijatele (vt Madis Võõrase artiklit 8. mai Äripäevas). Kas Pärnumaa tekstiilitööstus suudab muutuda kõrgtootlikuks, inimfaktorist vähesõltuvaks kapitalimahukamaks ettevõtmiseks või liiguvad kaugemas tulevikus need tööstusharud siitmailt välja ja mis võiks siis seda korvata? Sama käib ka õmblustööstuse kohta. Seni on aga regiooni majandus suutnud paindlikult reageerida väliskeskkonna muutustele – ehk ka seekord.

Pärnumaa majanduse nägu peegeldub ilmekalt väliskaubanduse struktuuris. Eelmisel aastal olid siinsete ettevõtete põhilisteks eksporditüüpideks tekstiil- ja ka õmblustööstuse kiire arengu taustal juba praegu tinglikult rääkida kui "Eesti Manchesterist". Siinkandis on olemas nii lina-, villa-, puuvilla- kui ka sünteetilise kiuga seotud tootmine – erinevalt minevikust aga import-

10%. Rõõm on tõdeda, et meie maakonna osatähtsus on aastaaastalt Eesti väliskaubanduskäibes suurenenud, mis on eriti kõnekas just praeguste majandusarengute juures. Välja-veo osas jõudis Pärnumaal registreeritud ettevõtete põhieksport möödunud aastal Eestis juba teisele kohale, möödudes Ida-Virumaast.

Kahjuks on Pärnumaal hõivatute, st töötajate absoluut-arv langenud Eesti keskmisest kiiremini. Oma osa on siin elanikkonna vanuse struktuuril – Pärnu linn on Eesti suurimate keskuste seas "vanima" rahvastikuga. Hõivatute jagunemise poolest majanduse kolme põhisektoris on Pärnu maakond üsna "Eesti keskmine".

Kiiresti on hakanud lange-ma sekundaarsektoris, st eelkõige tööstuses hõivatute osatähtsus. Veel 2001. a olime selle näitaja poolest teisel kohal peale Ida-Virumaad, eelmisel aastal juba viiendal kohal.

"Süüdlane" on teada – viimastel aastatel on nii visuaalselt kui ka tööhõive seisukohalt kõige kiiremini arenenud kaubanduse ning turismi- ja puhkemajandusega seonduv. See tõrkab näiteks vägagi hästi silma Pärnu rannarajoonis ringi liikudes.

II koht

Linavabrik hoiab taset kõva tööga

Iga järgnev aasta on Pärnu Linavabriku jaoks lõppenud aina paremate tulemustega. Kadestamisväärsed edu ei suutnud nurjata ka eelmise aasta kõrged linahinnad.

Monica Raud

aripaev@aripaev.ee

2002. aasta ei olnud linatööstusele just soodne: lisaks kõrgetele toorainehindadele mõjus halvasti valuutaturgudel toimuv, jätkuvalt on probleemiks hiinlaste odav toodang. Tublid töötajad ja õigesti tehtud investeeringud olid need, mis Pärnu Linavabriku direktori **Arvo Villmanni** sõnul ebasoodsatest tingimustest hoolimata ettevõtte edul kaduda ei lasknud.

“Seal on aastate jooksul välja kujunenud töökollektiiv, kes on harjunud seda tööd tegema. Juhtkonna eesotsas on inimesed, kes on kompetentsed seda asja juhtima,” iseloomustab Võru linatööstuse Vestra Ex OÜ juht **Kaido Kaust** pärnakate tugevaid külgi. “Neil on olnud raskeid aegu, aga nad on sellest tublilt välja tulnud. On leidnud tootele turu, mis ei ole lihtne.”

Üks eduka arengu kindlustajaid on kahtlemata koostöö omanikfirmaga W.F.B Baird & Co. Iirimaa asuv firma ostab kogu linavabrikus valminud toorkanga ja müüb selle pärast pleegitamist ja värvimist ise edasi. Peamiselt USAsse, kus Pärnus tehtud kangast õmblevad rõivaid suured firmad.

Kogu toodangu ekspordimine on Villmanni arvates ka üks põhjus, miks Pärnu Linavabrik kümne Eesti edukama eksportija hulka kuulub. Teine põhjus on kanga kvaliteet. Villmann usub, et eksportida saab tõesti ainult kvaliteetset toodangut ja et see kvaliteet tuleb tänu tublidele inimestele Pärnu Linavabriku masinate taga. Töötajate tublidus aitab ka konkurentidega toime tulla.

Kui ketrus ja kudumine lähevad 670 töötajaga Pärnu vabrikus hästi, siis kogunud viimistlusspetsialiste ei ole Pärnus kahjuks piisavalt. Seepärast käibki kogu toodang enne müükiminekut Iirimaa omanike firmast läbi.

Üldse on Pärnus kui suhteliselt väikeses linnas tööjõuga probleeme. Villmann soovib, et tööealisi inimesi oleks rohkem.

Et lõpeks rumal olukord, mil kogu lina veetakse kohale Euroopast, on linakombinaadi direktori arvates vaja põhiliselt raha. Eestis on linakasvatuse takerdunud just majandusraskuste taha. Lina kasvatatakse küll õlikultuurina, aga tööstus vajab pikakiulist lina. Suurtootmise jaoks on seda tarvis kül-

lalt palju ja ühtlaselt hea kvaliteediga. Kohaliku linakasvatuse puudumine on peamine põhjus, miks Eestis linatööstusega vaid kaks ettevõtet tegeleb.

Pärnu Linavabrik proovis küll paar aastat lina kasvatada,

kuid põuane suvi hävitas möödunud aastal kaks kolmandiku saagist. Nii toob Pärnu Linavabrik tooraine peamiselt Belgiast ja Prantsusmaalt, Vestra Ex Lätist ja Leedust. Põhjus, miks lõunanaabrid linakas-

vatusena toime tulevad ja eestlased mitte, peitub selles, et Lätis ja Leedus toetab riik linakasvatust rohkem.

“Suhtumine linakasvatusse on erinev,” räägib Kaust ja selgitab, et lätlased-leedukad näe-

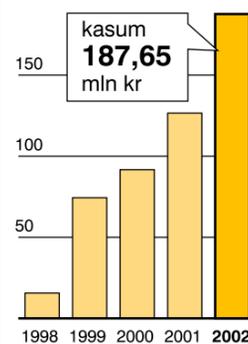
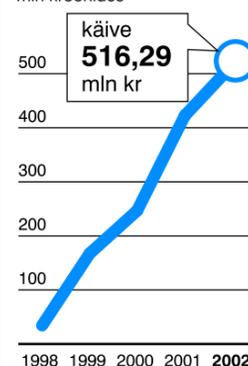
vad, et see aitab kaasa tööhõive suurenemisele ja majandusarengule.

Pärnu Linavabriku lähemad tulevikuplaanid on kokkuvõttes tööviljakuse suurendamine. Sellist toodangu mahu ja töö-

tajate arvu kasvu, nagu viimastel aastatel on olnud, Villmann enam tõenäoliseks ei pea. Küsimusele, kuidas edeneb uue ketrusvabriku ehitamine, vastab ta, et ükskord saab see valmis niikuinii.

Linavabriku käive ja kasum kasvavad järjekindlalt

ASI Pärnu Linavabrik majandusnäitajad mln kroonides

Pärnu Linavabriku kohad Äripäeva koostatud ettevõtete edetabelites

Eesti Edukamate Ettevõtete TOP	
1999	2.
2000	13.
2001	2.

Pärnumaa ettevõtete TOP	
2001	1.
2002	2.

Tekstiilitööstuse TOP	
1999	1.
2000	1.
2001	1.

Allikas: Äripäev

Ekspordida saab ainult kvaliteetset toodangut, kvaliteet tuleb aga tänu tublidele inimestele Pärnu Linavabriku masinate taga.

Foto: Andres Treial

Pärnu majandusaktiivsus Eesti keskmine

Pärnu mitmekesist majanduspiirkonda võib mahu poolest pidada Eesti neljandaks regiooniks pärast Harju-, Ida-Viru- ja Tartumaad. Potentsiaali pingereas püsimiseks või koguni koha parandamiseks on Pärnul piisavalt.

2002. aastal esitati Pärnumaa Ettevõtluskeskuse kaudu Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele 35 stardiabiavaldust, mille kaudu on alustavatel ettevõtjatel võimalus hankida tagastamatut stardikapitali. Neist pooled said positiivse vastuse. Toetuse saamiseks esitatud projektide kogumaksumus oli 7,4 miljonit krooni, toetust taotleti kogusummas 2,6 miljonit krooni. Stardiabi saanud ettevõtjad loovad keskmiselt kolm uut töökohta.

Üheks suurimaks probleemiks ettevõtja seisukohalt on oskustõrju kättesaadavus. Juba aastaid räägitakse sellest, et puudus on kvalifitseeritud tööjõust, mitte töökohtadest. Ka Pärnumaal on mitmed ettevõtted sunnitud endale ise töötajaid koolitama. Samas on märkimisväärne osa elanikkonnast leidnud endale töökoha kodukohast eemal. Probleemiks on struktuurne tööpuudus, mida võimendab vildakas haridussüsteem. Inimeste koolitamine esmalt riigi ning seejärel ettevõtja raha eest on niigi piiratud ressursi pillamine. Seejuures ei olegi kõige olulisem raisatud raha, vaid pigem kaotsi läinud inimesed. Pärnumaal on probleemi teadvustatud ning astutakse esimesi samme kutseharidussüsteemi efektiivsemaks muutmiseks. Alates sügisest koondatakse maakonna kutseõppeasutused Pärnumaa Kutsehariduskeskuse nime alla.

Eesti liitumine Euroopa Liiduga tingib selle, et Pärnu võrdlemine Tallinna ja Tartuga ei ole enam piisav. Ettevõtluse konkurentsivõime analüüsimisel tuleb taustsüsteemi määratlemisel väljuda Eesti piiridest ning näha konkurente vähemalt kogu Läänemere regioonis. Oluline majanduskeskkonna elujõulisuse näitaja on ettevõtlusaktiivsus, mida saab väljendada elanike arvule taandatud tegutsevate ettevõtete arvu kaudu. Eestis tegutseb hinnanguliselt 1000 inimese kohta kuni 25 ettevõtet. Euroopa Liidu vastav näitaja on rohkem kui poole suurem – 52 ettevõtet 1000 inimese kohta. Ameerika Ühendriikides on käsitletav näitaja veelgi suurem. See näitab, et ettevõtlusaktiivsus Eestis on madal. Ettevõtlusaktiivsust võib heaks pidada vaid Tallinnas, kus see on võrreldav Euroopa Liidu keskmisega, ning veel paaris suuremas maakonnakeskuses.

2001. aasta kohta esitatud majandusaasta aruannete põhjal tegutseb Pärnu maakonnas 1000 elaniku kohta 24 äriühingut, neist enamik teenindussektoris. Ohu signaaliks on, et Pärnu maakonnas ning eeskätt just linnas luuakse igal aastal üha vähem uusi ettevõtteid. Kui aastatel 1994–1998 võis jälgida Pärnu osatähtsuse kasvu Eesti ettevõtete koguarvus, siis aastatel 1999–2001 on näha vastupidiseid arenguid. Teisest küljest on inimeste kahanenud initsiatiiv seletatav mõnede teoreetikutega, et ettevõtete loomise peamisteks mootoriteks on tööpuudus ja rahulolematuse eluga või olemasoleva töökohtaga. Pärnumaal on töötuse määr viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilselt Eesti keskmisest 2–3% madalamana. Samas on just mitmekesine väikeettevõtlus see, mis vähendab piirkonna sõltuvust suurtest tööandjatest ning maandab riske suuretegevõtete ebaõnnestumise korral.

Majandusele on iseloomulik tsüklilisus. Usun, et eelseisvad arengud Eesti majanduses annavad Pärnu ettevõtlusele positiivse tõuke.

Pärnu ambitsioonidest saab ülevaate, tutvudes ettevõtjate initsiatiivil valminud Pärnu ettevõtluse arengukavaga, mis rõhutab ettevõtluse rolli tööhõive, majanduskasvu ja sotsiaalse sidususe suurendamisel.

Lehar Kütt

Pärnumaa Ettevõtluskeskuse juhataja

Foto Henn Soodla, Pärnu Postimees

Pärnumaa

ETTEVÕTLUSE ARENDAMISE SIHTASUTUS

Eelmisel aastal tegevust alustanud tantsukool WAF Dance koondab tänaseks peaaegu veerand tuhat tantsuhuvilist. Muude tantsustiilide hulgas õpetatakse ka balletti.

Tantsusammul ettevõtlusesse

Eelmise aasta lõpus tegevust alustanud tantsukool WAF Dance loodab selle kooliaasta lõppedes asutamiskulud tasa teenida, mõttes mõlguvad ka laienemisplaanid.

“Unistus oma tantsukooli rajamisest mõlkus asutajaliikmetel peas tegelikult juba ammu, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest (EAS) saadud 85 000 krooni suurusest stardiabist oli idee teokstegevemise kõvasti kasu,” räägib Edda Lüll, tantsuõpetaja ja üks kooli viiest asutajast. EASilt saadud raha eest osteti puidust tantsupõrandad, muretseti seintele suured peeglid, helitehnika, arvuti, õmblusmasinad esinemisriiete valmistamiseks ja vaibad beebikooli jaoks. “Vaevast, et ilma stardiabita kool loomata oleks jäänud, aga raskem oleks olnud kindlasti,” lisab tantsukooli juhataja Meeli Pära. Remonttööde algusest esimese tantsutunni kulus aega kaks kuud. Tantsustuudiona alustanud WAF Dance sai eelmise aasta detsembris haridusministeeriumilt vastava litsentsi ja töötab nüüd erahuvialakoolina.

Perekondlikud sidemed

Tantsukooli nimi WAF Dance (WAF – *We Are Family*) on tuletatud ansambli Family nimest. Nimelt on meelelahutusfirma WAF Management, kelle all tantsukool tegutseb, ka menüka noorteansambli Family määndžer ja esimese plaadi väljaandja. Bändi kaks liiget – Maiken ja Susan Lilleväli – annavad

tantsukoolis ka laulutunde, WAF Dance'i nime ristiümaks on Family noorim liige Nele-Liis Vaiksoo.

Tänaseks on edukalt alanud ettevõtlusne paisunud nii suureks, et kõiki huvilisi enam stuudiosse vastu võtta ei jõutagi. Põhja tänav 3 asuva maja esimesel korrusel, 170 ruutmeetri suurusel pinnal tegutsev kool pakub tegevust nii beebidele kui ka abiturientidele. Tööd saab tantsustuudios 12 inimest, erinevates rühmades käivaid lapsi on kokku peaaegu veerand tuhat.

Julgust ja närvi!

“Konkurents tantsukoolide vahel on Pärnus tegelikult päris tihed, aga see on ainult positiivne,” sõnab Edda Lüll. “Oma eripäraks teiste ees peame eelkõige seda, et meie juures on lisaks väga erinevatele tantsustiilidele – alates breigist ja lõpetades balletiga – võimalik õppida ka poplaulu ning tegutsevate loovringid ja beebikool.”

Mida soovivad julged äriained neile, kel mõte oma firma loomisest peas alles küpemas? “Kindlasti tuleks enne alustamist koostada korralik äriplaan ja hinnata tõsiselt kõiki ettevõtlusega kaasnevaid riske,” soovib Meeli Pära. “Pealehakkamiseks on vaja julgust, edasi aga juba kannatust ja tugevat närvi,” lisab Edda Lüll. “Iga asi võtab aega, enne kui toimima ja tulemusi tooma hakkab. Aga loodetavasti on viljad seda magusamad.”

EASI TOETUSED JA TEENUSED KOLMANDALE JA AVALIKULE SEKTORILE ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMISEKS

TOETUSE NIMETUS	SIHTALA	TOETUSE/TEENUSE KIRJELDUS	KONTAKT
SAARTE PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering 20%	Hiiu, Saare maakond; Pakri saared, Naissaar, Aegna ja Prangli saar Harju maakonnas; Vormsi saar ja Osmussaar Lääne maakonnas; Kihnu ja Manja saar Pärnu maakonnas ja Piiressaar Tartu maakonnas	Toetatakse Eesti saarte turismivõimaluste väljaarendamist; inimressursi arendamist ja transpordihenduse parandamist	EAS, tel (0) 627 9720 www.erd.ee
TÖÖSTUSPIIRKONDADE PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering 20%	Ida-Viru maakond, Tamsalu ja Tapa linn Lääne-Viru maakonnas; Lavassaare alev ja Tootsi alev Pärnu maakonnas; Järvakandi alev Rapla maakonnas ning Võhma linn ja Mõisaküla linn Viljandi maakonnas	Toetatakse projekte, mis keskenduvad konkurentsivõimelise majanduse väljakujundamisele, inimressursi arendamisele, turismivõimaluste väljaarendamisele ning monofunktsionaalsete asulate majandusstruktuuri mitmekesistamisele	EAS, tel (0) 627 9720 www.erd.ee
PÖLLUMAJANDUSPIIRKONDADE PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering 20%	Jõgeva maakond; Põlva maakond; Valga maakond ja Võru maakond, v.a Setomaa programmi sihtala	Toetatakse projekte, mis keskenduvad inimressursi arendamisele, väike- ja keskettevõtluse soodustamisele, turismivõimaluste väljaarendamisele, keskkonnanõuile ja transpordihenduste parandamisele. Programmi eesmärk on edendada traditsioonilistes põllumajanduspiirkondades väike- ja keskettevõtlust	EAS Lõuna-Eesti Agentuur tel (07) 386 000, www.erd.ee
KESKUSTE VÕRGU PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering 20%	Tallinn, Tartu, Pärnu, Valga, Võru, Põlva, Viljandi, Jõhvi, Narva, Kohtla-Järve, Rakvere, Haapsalu, Kuressaare, Paide, Rapla, Jõgeva ja Kärdla EAS võib toetada ka mõne muu linnaga seotud projekte, millel on märkimisväärne maakondadevahelist sotsiaal-majanduslikku arengut soodustav mõju	Toetatakse projekte, mis keskenduvad linnasisese ning linnadevahelise koostöö arendamisele, linnade spetsialiseerumisele ja linnade innovatsioonipotentsiaali tõstmisele	EAS, tel (0) 627 9720 www.erd.ee
SETOMAA PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering 20%	Mikitamäe vald ja Värska vald Põlva maakonnas; Meremäe vald ja Misso vald Võru maakonnas	Toetatakse projekte, mis keskenduvad piirkonna ühtsele arengutegevusele ning ettevõtluse ja infrastruktuuri arendamisele	EAS Lõuna-Eesti Agentuur tel (07) 386 000, www.erd.ee
KOHALIKU OMAALGATUSE PROGRAMM Tagastamatu rahaline toetus. Omafinantseering üle-eestilistel projektidel 20%, maakondlikel projektidel 10%	Kogu Eesti territoorium, v.a üle 2500 elanikuga asulad	Toetatakse kodanikualgatuse ja koostöö tugevdamise projekte, mis tõstavad kodanike aktiivsust ja vastutust kohaliku elu arendamise eest maapiirkondades	EAS, tel (0) 627 9720 Maakondlike projektide osas projekti elluviimise asukohajärgne maavalitsus www.erd.ee
INFRASTRUKTUURI ARENDAMISE TOETUS Tagastamatu rahaline toetus. Toetuse alammäär 100 000 kr. Omafinantseering 35%	Investeeringud peavad olema seotud ettevõtluse edendamise ja väljaspool Tallinna	Toetatakse piirkonna ettevõtjate majandustegevuseks vajaliku tehnilise infrastruktuuri välisvõrku väljaehitamise ja rekonstrueerimisega seotud projekte; piirkonna ettevõtjate majandustegevuseks vajalike ühenduste ehitust ja/või rekonstrueerimist	Kohalik ettevõtluskeskus või EAS tel (0) 627 9722, (0) 627 9724 EAS Ida-Viru agentuur, tel (033) 95 609 EAS Lõuna-Eesti agentuur, tel (07) 386 000

EDULOOD

enterprise estonia

ettevõtluse arendamise sihtasutus

TOETATUD PROJEKTID

Algas konkurss Ettevõtluse Auhind 2003

Sel aastal korraldab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus konkursi Ettevõtluse Auhind 2003 esmakordselt koostöös Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Töandjate Kesklidu ja Eesti Päeva-lehega. Konkursil antakse välja seitse kategooria- ja üks peauhind ning koostatakse Eesti ettevõtete konkurentsivõime edetabel.

Auhinnakursi eesmärk on tunnustada riigi ja ettevõtlusorganisatsioonide poolt Eesti edukamaid ning konkurentsivõimelisemaid ettevõtjaid. Konkursi auhinnatseremoonial, mis toimub 29. augustil, kuulutatakse välja võitjad järgmistest kategooriates:

- Eksportöör 2003
- Väike- ja keskmise suurusega eksportöör 2003
- Tehnoloogia arendaja 2003
- Turismi uuendaja 2003
- Piirkonna edendaja 2003
- Välisinvestor 2003
- Konkurentsivõimelisim ettevõtte 2003

Peauhinna – Ettevõtluse Auhind 2003 –, mille paneb välja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, valib kõrgetasemeline komisjon eelpool nimetatud auhindade nominentide seast.

Konkurss Ettevõtluse Auhind 2003 ja ettevõtete konkurentsivõime edetabel on avatud osalemiseks kõigile Eesti ettevõtetele. Konkursi korraldajad saavad oma andmebaaside põhjal mai keskel ettevõtjatele sellekohased ankeedid. Need,

kes mingil põhjusel ei ole korraldajate andmebaasides, leiavad osalemise ankeedi ja täitmise juhised Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja internetilehelt. Ankeetide saatmise tähtaeg on 15. juuni 2003.

Nõuded, mis konkursil Ettevõtluse Auhind 2003 osalevatele ettevõtetele esitatakse, on järgmised:

- eraettevõtte (mitte riigi- ega munitsipaalettevõtte)
- puuduvad maksuvõlgnevused
- majandusnäitajate alusel edukas ja stabiilne

Täpsemate nõuetega iga võistluskategooria kohta saab tutvuda internetilehel www.eas.ee.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus korraldab Ettevõtluse Auhinna konkursi kolmandat aastat järjest. Konkursi patrooniks on Vabariigi President Arnold Rüütel.

ETTEVÕTETE

KONKURENTSIVÕIME EDETABEL

ettevõtluse arendamise sihtasutus
ettevõtluse auhind 2003

Ettevõtja küsib

1. Kuidas EAS aitab ekspordipartnerite leidmisel?

EASi Ekspordiagentuuri infokeskuses on ettevõtetele võimalik saada informatsiooni välisriikide (välisuru-uuringud), potentsiaalsete partnerite ja turule sisenemise barjääride kohta. Päranguid saab esitada telefoni, faksi või elektronposti teel, aga ka kohale tulles. Samuti edastab infokeskus Eesti ettevõtetele koostööpakkumisi välisfirmadelt (ligi 1400 päringut aastas).

Välisfirmadel on partnerite leidmisel võimalik kasutada ka EASi Ekspordiagentuuri koduleheküljel asuvat eksporditööri andmebaasi (www.eksport.ee).

2. Kas EAS ka ISO standardite juurutamiseks toetust annab?

Hetkel EAS ISO standardite juurutamiseks toetust ei anna, kuid lähiaastatel on kavas seda valdkonda toetama hakata.

Samas on ettevõtete juhtidel võimalik taotleda koolitustoe programmi raames ISO koolituse jaoks toetust. Samuti saavad ettevõtte töötajate ümberõppe ja täiendkoolituse programmi raames toetust töötajaskonda ISO rakendamise protsessi käigus korraldatavaks koolituseks ning nõustamistoe programmi raames saab toetust taotleda kvaliteedisüsteemi rakendamiseks.

3. Millist rahalist toetust pakub EAS ekspordivatele ettevõtetele?

EAS pakub rahalist toetust ekspordiplaanide koostamiseks ja elluviimiseks. Plaanide koostamisel kompenseeritakse konsultandi kulud 50% ulatuses, mahus kuni 50 000 krooni ettevõtte kohta; plaanide elluviimisel aga reklaammaterjalide valmistamise, välisuru ja -messide külastamise, väliskonsultantide teenuste ning välisuru uuringutega seotud kulud 50% ulatuses, mahus kuni 300 000 krooni ettevõtte kohta.

Ettevõtte saavad toetust ka osavõtuks riiklikult toetatavatest välisnäitustest Eesti riigi ühisstendi koosseisus. EAS katab ühisstendi pinna ja ekspositsiooniga seotud kulutused fikseeritud summa ulatuses, mistõttu on välisnäitusest osavõtuga seotud kulutused ettevõtjale ühisstendi koosseisus ca 30–40% väiksemad kui iseseisva osalemise puhul välisnäitusel.

Tubli tööjõud maalt linna!

Juba kolmandat aastat Pärnu parima söögikoha auhinnaga pärjatud Steffani pitsarestoran koolitab oma eelmise suve lisatööjõu välja eranditult Pärnu maapiirkondade inimeste seast.

“Suve lähenedes meie töömaht kahekordistub ning igal aastal oleme aprillist septembrini täiendavalt juurde võtnud vähemalt 20 uut töötajat,” räägib Steffani pitsarestorani omanikfirma, osatühingu Kingexport juhataja Virginia Luup. Juba viis aastat on suveperioodiks enamasti etteandjateks tööle võetud noori ka erialaselt välja koolitatud. “Juba valmis häid teenindajaid leida on väga raske,” sõnab Virginia Luup. “Ning ei saagi eeldada, et esmakordselt teenindustöoga kokku puutuv inimene suvel turistide poolt vallutatud Pärnus kõigega kohe hakkama saab. Koolitust on vaja!”

Hakates uurima võimalusi, kuidas riik kogu linna mainet kujundada aitavate teenindustöötajate koolitamisele kaasa saab aidata, avastaski Virginia Luup Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) poolt pakutava koolitustoe.

Kuna toetus pole mõeldud linnainimeste erialaseks väljaõppeks, otsustas Steffani pitsarestoran endale professionaalse tööjõu välja koolitada Pärnu maakonna inimeste seast, kus tööpuudus tõsisem probleem. Aprillist septembrini väldanud koolitusele kulus üle 100 000 krooni, EAS toetas projekti 75 000 krooniga. Koolituse viis läbi OÜ Trendline Seminarid ning vastsed töötajad kogusid teooria ja praktikaga vaheldumisi pikitud teadmisi mitmel täispäeval kuus.

On ikkagi sellistest koolitustest kasu ka igapäevatoos? “Kindlasti,” on pitsarestorani juhataja Virginia Luup veendunud, lisades, et tulemuse saamiseks peavad koolitused olema järjepidevad. “Koolitus annab rohkesti juurde julgust, enesekindlust ja vaba suhtlemisoskust. Ja seda ei lähe ju vaja mitte ainult teenindustöös, vaid ka igapäevases elus.” Menukas pitsarestoran saaks oma igapäevatood teha ka töötajate pideva koolitusega, mõnab juhataja, ent paratamatult kannataks selle all kvaliteet. “Kuna me oleme juba mitmel korral parimaks tunnustatud, ei saa me latti allapoole lasta. Tunneme pigem kohustust upitada ülespoole Pärnu üldist teenindustaset.”

Brand Estonia aitab turundada

2001. aastal pöördusid Eesti ettevõtjad valitsuse poole, olles veendunud, et vajalik on riigi süsteemne mainekujundus. Ühtsest tegevusest tõuseb tulu Eesti majandusele, ettevõtlusele ning seeläbi kogu elanikkonnale. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus käivitas projekti “Eesti tuntuks!”.

2002. aasta kevadeks valmis maailma juhtivate brändikonsultantide ja kohalike reklaami- ja kommunikatsioonispetsialistide koostöös rahvusvahelise turu-uuringu tulemustel põhinev Brand Estonia kontseptsioon. Eesti rahvusvahelisel turundamisel kasutatava kommunikatsioonistrateegia ja stiiljuhendi eesmärgiks on turistide arvu suurendamine, välisinvesteeringute kaasamine ja Eesti eksporditoodetele soodsas pinnase loomine.

Eeldusel, et Eestist räägitav ja näidatav oleks asjakohane, usutav ja innustav nii välismaalasele kui eestlasele, jõuti järeldusele, et Eesti põhiomadus on paremaks muut(u)mine – see on meie loomus, minevikus ja tulevikunägemuses, seda on maailmas märgatud. Eestist kui paremaks muutumise maad kirjeldav Brand Estonia võimaldab meil end sõnas ja pildis välja pakkuda just sellisena, nagu me oleme ning nagu meid nähakse.

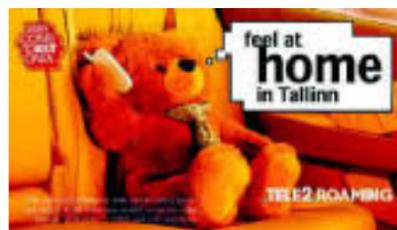

Tänaseks on Brand Estonia lisaks Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse turismi, investeeringuid ja ekspordi edendavale tegevusele rakendunud nii avalikus kui ka erasektoris – 75 lepingulise kasutaja seas on näiteks Estonian Air, Marat ja Tele2. Projekt on leidnud tunnustust ka rahvusvahelises meedias – seda on kajastanud BBC, Deutsche Welle, Wallpaper jt.

Riik jätkab Brand Estonia sihipärast kasutamist, tutvustamist ja arendamist. Mida enam ühtset brändikontseptsiooni rakendatakse, seda suurem on sellest saadav tulu – tekib võimas ja efektiivne,

kõigile osalejatele kasulik turunduskommunikatsioon. Tuntud brändi kasutamine hoiab kokku turunduskulusid ja riigi toetamine mõjub positiivselt ettevõtte mainele.

Brand Estonia on tasuta kasutamiseks kõigile selleks lepingu sõlminud ettevõtetele. Brändiraamatu ja kasutusjuhendi ning Eesti tutvustamisel kasutatava materjaliga (fotod, filmid, turu-uuringud jm) saab tutvuda Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse veebilehel (www.eas.ee, Brand Estonia). Lisainfo saamiseks ja lepingu sõlmimiseks tuleb ühendust võtta brändihalduriga (kristel.keerma@eas.ee, (0) 627 9446).

III koht

Kriitiline tootevalik tõi saeveskile kiire edenemise

Vähem tulusatest toodetest loobumine viis Paikuse Saeveski ühe aastaga kahjumist 46 miljoni suurusesse kasumisse.

Monica Raud
aripaev@aripaev.ee

Sellega tegi Eesti suuruselt teine saeveski möödunud aastal siinsete saetööstuste seas suurima tõusu. "Eelmisel aastal lihtsalt kõik õnnestus nii toodete kui ka turgudega," ei tee Paikuse Saeveski tegevdirektor **Tõnu Järv** ettevõtte edust suurt numbrit. "Meie oleme alati tasapisi tööd teinud ja pole kunagi rabelenud mingite kohtade peale."

Kui 2001. aasta lõpus paistis kahjum, otsustati Paikuse Saeveskis vähem kasumit andvatest toodetest loobuda ja jät-

ta igal turul tootmisse need tooted, mis parima tulemuse annavad. Et vastupidiselt 2001. aastale oli mullu puidutööstuses ka tõusuaasta, kandis saeveski tegevus vilja: 0,7 miljoni kroonise kahjumist sai 46 miljoni kroonine kasum. See, et finantsnäitajad n-ö lainelise iseloomuga kipuvad olema, on Järve arvates loomulik.

"Hea, et neil hästi läheb. Ju nad siis on saavutanud õige tööritmi," ütles Tahkuranna vallas saetööstusega tegeleva ASi Tarriks juhataja **Riho Närep** kolleegide edust kuuldes. Närep ei arva, et Paikuse Saeveskil mingeid olulisi eeli-

seid oleks. "Ju nad siis said oma tööga paremini hakkama, müük läks paremini ja käive kasvas," lisas ta. Kuigi rohkem või vähem on kõik Eesti saeveskid omavahel konkurendid, tehakse üldiselt väga palju koostööd.

Ehkki eelmise aasta märksõnaks saetööstuses võib pidada saematerjali head hinda, jätkus selle kõrval toorme hinna tõus, mis saetööstuste tegevust mõjutas.

Kõige rohkem piiras Järve sõnul Paikuse Saeveski tegevust aga palgivõrgude ebahühtlus. Näiteks talve hakul oli palki nii vähe, et polnud võimalik talveladu tekitada. Seevastu märtsi

ja aprilli vahetusel oli metsas tohtu ületarne, palk oli riknemisohus ja metsafirmad palusid kõik vastu võtta.

Järv kurdab, et viimase aja probleemideks on kujunenud ebastabiilne toormetarne ja järjest kiiremini üles-alla kõikuv saematerjaliturg. Kui mõni aastaga tagasi oli kaks-

kolm aastat tõusu ja teist sama palju langust, siis viimasel ajal on aasta-poolteist tõusu ja siis kohe kiire langus. Stabiilsusfaasid on jäänud väga lühikesteks.

Järve sõnul mõjutab Pärnumaa asukohana äritegevust üldiselt soodsas suunas. On ju Pärnumaa 10% Eesti pindalast ja ca 30% toormeressursist. Sadama lähedus on positiivne toodangu äraveo seisukohalt. Teisalt maksab palk rohkem, sest kolmandik Paikuse Saeveski ümber olevast alast on vesi ja sealt tooret varuda ei saa.

Paikuse Saeveski toodangust 85% eksporditakse – põhiliselt Iiri-, Saksa- ja Prantsusmaale. Et toodangu maht kasvas eelmisel aastal 15%, jõudes planeeritud 165 000 kuupmeetri ni, kasvas ka eksport. Samal ajal suurenes müük siseturule. Peamiseks põhjuseks Eestis jõudsasti kasvav puidu järelväärastamine.

Väga oluliseks firma edu puhul peab Järv töötajatega suhtlemist. Ta usub, et edukas saab olla vaid siis, kui kõik töötajad teavad, mida ja kuidas on vaja teha.

135 töötajaga saeveski, Paikuse suurima tööandja majandustulemustele on töötajasõbralik poliitika hästi mõjunud. Inimeste motiveeritus ja tahe tööd teha loovad head eeldused headeks tulemusteks.

"Ei kujutagi ette, kuidas inimesed tunnevad end firmades, kus nad ei tea, kuidas ettevõtetel läheb, millised on tulevikukavatsused ja lähemad eesmärgid," ütles Järv möödunud juunis Pärnu Postimehele. Seepärast pole üllatus, et Paikuse Saeveski ka "Parim tööandja 2002" tiitli võitis. Lisaks on neil ka kõige peresõbralikuma tööandja ning töötaja arengu soodustaja tiitel.

"Samas tuleb tunnustada, et see on pidev protsess, ei tohi loorberitele puhkama jääda," ütleb Järv. Ta peab väga tähtsaks töötajate hinnangut, et Paikuse Saeveskis on head võimalused ennast arendada.

Hea, et neil hästi läheb. Ju nad siis on saavutanud õige tööritmi.

Riho Närep,
ASi Tarriks
juhataja

"Hea idee ei anna rahu enne, kui Sa oled selle teostanud."

Ilona Ignatuhhina, noorteklubi Exit juhataja

Kool - kodu - tänav - politseijaoskond. See oli paljude noorte narvalaste jaoks kinnine ring, millest polnud võimalik välja murda. Ilona Ignatuhhinale tuli idee, kuidas aidata kodulinna noortel suletud ringist väljapääs leida. Sündis klubi Exit.

Paneme tähed särama!

Kutsume Sind osalema konkursil "Paneme tähed särama". Konkursi eesmärk on teostada projekte, mis loovad lastele ja noortele paremaid arenguvõimalusi nende kodukohas. Konkursil võivad osaleda kõik laste ja noorte vaba aja sisustamisega seotud projektid, millel on selge eesmärk, täpne tegevusplaan ja eelarve. Projekte ootame Hansapanka kuni 31. maini 2003.

Lisainfo ja taotluse ankeedi leiad www.hansa.ee. Lisaküsimuste korral saada meile e-maili aadressile konkurss@hansa.ee.

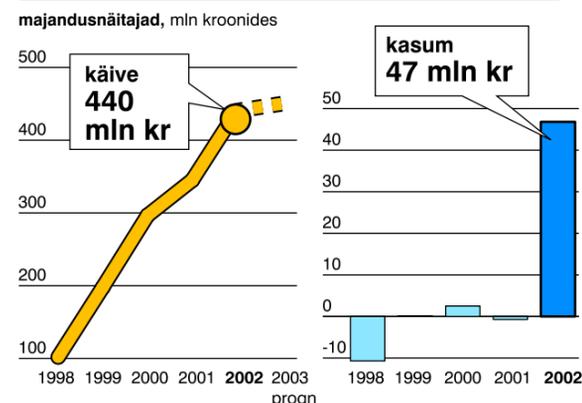
Hansapank
Head mõtted saavad alati teoks

Eesti suuruselt teise saeveski tegevdirektor Tõnu Järv usub, et edukas saab olla vaid siis, kui kõik töötajad teavad, mida ja kuidas on vaja teha.

Foto: Julia-Maria Linna

Paikuse Saeveski jõudis esmakordselt suurde kasumisse

Paikuse Saeveski kohad Äripäeva koostatud ettevõtete edetabelites

Pärnumaa ettevõtete TOP
2001 ..... 71.
2002 ..... 3.

Saematerjalitootjate TOP
2000 ..... 15.
2001 ..... 22.

1999 töötajate arv

86

2000 töötajate arv

92

2001 töötajate arv

108

2002 töötajate arv

135

Allikas: AS Paikuse Saeveski, Äripäev

kinnisvara

Tehinguid toetas päikeseline suvi

Pärnu eelmise aasta kinnisvaraturu ülevaade

Illustreerimaks Pärnu kinnisvaraturgu 2002. aastal, on hea seda võrrelda kogu Eesti kinnisvaraturuga ning eraldi Tallinnas ja Tartus toimunuga.

Andres Sutt
LVM Kinnisvara
juhataja

Pärnu kinnisvaraturg oli väga aktiivne. Pärnus ja maakonnas elab 6,6% Eesti elanikkonnast ja siin tehti 7,9% väärtuses kogu Eesti kinnisvaratehingutest. Statistikaameti andmeid uskudes on Tartu kinnisvaraturu seis hoopis kehvem.

2002. aastale tagasi vaadates oli vähemalt Pärnu turg tõepoolest aktiivne. Nagu ikka ja igal pool mujalgi, põhjustasid seda tuntud-teatud tegurid: pankade laenuintresside alane mine, keskmise palga tõus ja Pärnus lisaks veel väga ilus suvi.

Tänu ilusale rannale ja parkide rohule on Pärnust kujunenud mitte ainult eestlaste, vaid ka soomlaste ja viimastel aastatel üha rohkem teiste maa-de elanike eelistatud puhke-

koht. Seetõttu on eriti elav huvi olnud korterite ja kruntide-majade ostuks, mis kajastub ka tabelis. Eelmisel aastal valmis Pärnus vaid 30 uut korterit rannarajoonis hinnaga 12 500–16 500 krooni/m², mis müüdi maha veel hoonete ehitusstaadiumis. Natuke rohkem uusi kortereid valmis Mai elamurajoonis, nende hinnatase jäi alla 10 000 kr/m². Üldse müüdi eelmisel aastal Pärnus ja maakonnas kokku 1333 korterit.

Aasta jooksul toimunud talviste korterite hinna tõus oli keskmiselt 20%. Aasta lõpus maksis 2toaline korter eelistatud piirkonnas (v.a kesklinn ja rannarajoon) ca 300 000 krooni. Käesoleval aastal on hinnad veelgi tõusnud.

Elamutega tehti eelmisel aastal 952 tehingut. Valdavalt oli tegemist vanade majadega, mis enamasti vajavad kaasajastamist. Uusi maju Pärnus satub müüki kahjuks väga harva.

Majade keskmine hind küll tõusis, kuid veidi vähem kui korteritel.

Majade kallinemist põhjustas lisaks eelpool nimetatud teguritele ehitamiseks sobivate kruntide nappus linnas. Küll aga pakuti kommunikatsioonidega varustatud krunte müügiks linna lähiumbruses, ca 100, neist olid aasta lõpuks müüdnud pooled. Selliste kruntide hinnad on 75–160 kr/m².

Linnas asuvate kruntide hinnad algavad 150 kr/m² ning küüni-vad rannarajoonis kuni 1500 kr/m². Eelmisel aastal toimunud oksjonitel müüs linnavalitsus rannarajoonis Tammsaare pst äärsed krunte hinnaga 850 kr/m², mis kõik ka ostja leidsid.

Kuigi Pärnus on mitmeid suuri ettevõtteid, siin asuvad kaubasadam, raudtee ja lennu-

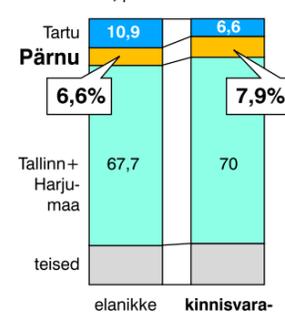
väli, siit kulgeb Via Baltica tee, ei olnud vähemalt tehingute statistika järgi siin tootmise ja äri vallas suurt midagi toimunud – vaid 2,2% mitteleuru-midega tehtud tehingute mahust. See on valdkond, kus Tartu edestab Pärnut, ja need 2,2% annavad alust väita, et kui Pärnu soovib olla atraktiivne ka äri ja tootmise valdkonnas, siis arenguruumi on veel piisavalt.

Siiani, meeldib see meile või mitte, on Pärnu atraktiivne vaid puhke- ja elukohana. Kuni viimase ajani on Pärnu olnud väga sesoonse kasutusega linn, elu ja melu käib siin 3–4 kuud aastas.

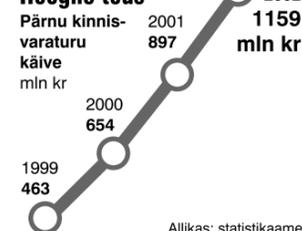
Ent eelmisel aastal toimus päris mitu sündmust, mis peaksid linna elu rikastama ka muudel kuudel ning suurendama mujalt pärit inimeste huvi soe-

Pärnu kinnisvaraturg Tartu omast aktiivsem

2002. aasta, protsentides

Hoogne tõus

Allikas: statistikaamet

Elamutega tehti eelmisel aastal üle 950 tehingut, valdavalt oli tegemist vanade majadega. Foto: LVM

ülevaade

Pärnu majanduse tõmbejõud

Pärnule traditsioonilised, olulisemad ning rahvusvahelisele ja Eesti turule tootvad suuremad tööhõivet tagavad ettevõtlusvaldkonnad on puidu- ja mööblitööstus, tekstiili- ja õmblustööstus, toiduaine-, sh kalatööstus ning puhkemajandus.

Nimetatud sektorite toimimise edukusest sõltub oluliselt Pärnu siseturule suunatud ettevõtlusharude, nagu suurima tööhõivega jae- ja hulgikaubandus, ehitus, transport ja side ning äriteenindus, maht ja käekäik.

■ **Puidu- ja mööblitööstuse** eripäraseks tugevuseks on väärtusahela terviklikkus – piirkonnas olev tooraine töödeldakse tehnoloogilises tootmisprotsessiks lisaväärtust omavaks toodanguks. Hoollimata aeg-ajalt tekkivatest turuvõngetest on puidutoodete järele pidev rahvusvaheline nõudlus. Asjaolu, et Pärnumaal kasvab 14% Eesti metsadest, loob eeldused valdkonna arendamiseks tulevikus.

■ Pärnu atraktiivsus ja teadvustamine seostub eelkõige **turismi** ja kuurortlinna mainega. Valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmisele on oluliselt kaasa aidanud kohaliku omavalituse tegevus Pärnu kui kuurortlinna maine kujundamisel ja turustamisel. Ettevõtete, linna-

valitsuse ja Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži koostöö turismisektori tugevdamise eesmärgil annab sellele valdkonnale Pärnus toimivatest majandusharudest kõige enam tervikliku majandusklastri tunnuseid. Hooajalisuse ja suhteliselt väikese tööhõive määra tõttu ei saa puhkemajandust ja kuuordivaldkonda pidada kohalikuks majanduslikuks ja maksubaasi põhialuseks. Tulevikus tuleb enam mõelda lisaväärtust tekitavate elementide lisamisele turismivaldkonna väärtusahelasse.

■ **Tekstiili- ja õmblustööstus** on suunatud allhankepõhisele tootmisele. Eesti ühine misel Euroopa Liiduga ning tootmissisendite kallinemisel on oht selle tootmise nihkumiseks veel odavamate tootmisikuludega maadesse. Odava tootmise tõttu kasvab Aasia riikide osa ülemaailmsel tekstiiliturul. Et tööhõive valdkonnas on piisavalt suur, tuleks mõelda oma tootearenduse ja enam oskusi nõudvate kvaliteetsete valmismise osatähtsuse suurendamisele.

■ Põhimõtteliselt sama kehtib Pärnus olevate **metallitööstuse** ettevõtete kohta, mis on viimastel aastatel enam oma osatähtsust kohalikus ettevõtluses kaotanud.

Toiduainetööstuses toimusid suured muutused 1990. aastate lõpul seoses Venemaa majanduskriisiga. Kuid tänu peamiselt kalatööstuse ettevõtete edukale ümberorienteerumisele turul on valdkonna osatähtsus säilinud. Toiduainetel, sh kalatoodetel, on nõudlus turul olemas ka tulevikus, ettevõtetele tuleb aga oluliselt arvestada Euroopa Liidu laienemisest ja tihedast konkurentsist tingitud turusituatsiooni mõjudega.

■ Siseturule orienteeritud ettevõtlusvaldkondadest on tööhõive osakaalu tõttu suurim tähtsus **hulgi- ja jaekaubandusel**. Kuigi ettevõtete arv valdkonnas väheneb, kompenseerib seda uute ja suuremate kaubandusettevõtete tulek ja tekkimine. Üldist majanduskasvu ning kohaliku nõudluse-pakkumise suhet arvestades on kaubandusel kasvuruumi.

■ **Ehitus** on seotud kõigi siin toimivate majandusharude tulemuslikkuse ja trendidega. Tänu Pärnu hinnatud elukeskkonnale ja puhkelinna mainele annab tulevikus ehitus- ja kinnisvaraarendussektorile tööd elamuehituse suhteliselt kiirem kasv võrreldes Eesti teiste piirkondadega.

Allikad: Kaubandus-Tööstuskoda, ÄP

Ostame metsamaid ja metsamaterjali s.h:

kuuse-, männi-, kase-, leppapalke; paberi ja küttepuid, männiposte.

Osutame raie-, kokkuveo- ja transporditeenust.

Niidu 17, Pärnu 80010
tel (044) 36 663
faks (044) 35 623

SAVI AS, Aida 1, 80010 Pärnu
Tel (044) 77 700
Faks (044) 77 710
e-post: info@savias.ee
www.estpak.ee/~savi

Üldehitustööd, vaiatööd (044) 77 700

Betoonitööstus: tel (044) 37 597, 051 11 817
faks (044) 37 597

(monoliitbetoon, kaubabetoon, betoonisegud, toodangu transport ja paigaldamine)

Metallitööstus: tel (044) 43 251, 053 411 761
faks (044) 43 251

(ehituslike metallkonstruktsioonide valmistamine ja paigaldus)

Sanitaartechnilised tööd 051 34 654

analüüs

Pärnu ettevõtjad oskavad kasutada geograafilise paiknemise eeliseid

Värskest Eesti Kaubandus-Tööstuskoja uuringust selguvad Pärnu ettevõtluskeskkonna tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud. Peamiseks tugevuseks on oskus ära kasutada geograafilisest asendist ja looduslikest oludest lähtuvaid eeliseid. Puuduseks aga linna arengusuunda määratlematus.

■ Tugevused

Väljaarendatud logistiline keskus ja olemasolev tehniline infrastruktuur soodustab kõikide siinsete majandusharude tegevust. Linna hea kättesaadavus ja logistika on olulised toodangu ekspordiks-impordiks ja tooraine tarnimiseks.

Hea ja turvaline elukeskkond näitab Pärnu väärtustamist töö- ja elukohana, mis loob eelduse paikse elanikkonna püsimiseks ja sisserändajate arvu kasvaks. Sellega kaasneb linna hea maine, millel on oluline roll linna teadvustamisel väljapoole ning mis loob eeldused mitme ettevõtlusvaldkonna nagu turismi, kaubanduse, kinnisvaraarenduse ja ehitustegevuse elavnemiseks.

Kohalike looduslike ressursside tõttu on Pärnus välja kujunenud traditsioonilised iseloomulikud majandusharud – puidutööstus, toiduainetööstus (kalandus), turism ja puhkemajandus. Samuti on majandustegevuses oluline osakaal pikaajalist tootmistraditsiooni omaval tekstiili- ja metallitööstusel, teenindavatest harudest transpordil ja ehitusel. Kõik see moodustab mitmekesise majanduskeskkonna, mis vähendab sõltuvust turisituatsioonide muutumistest või ilmastikust tekkinud hooajalisusest.

Peamiselt allhankete suunatud tööstuslik tootmine (puit, tekstiil, kala, metall) on kindlustatud väljaõppinud madalalpalgalise tööjõuga, mis võimaldab nendes valdkondades püsida rahvusvahelises konkurentsis ja oma toodangut väljakujunenud sihtturgudel realiseerida.

Hariduse ja inimressursi arendamise vallas on tugevuseks kohapeal kõrghariduse omandamise võimalus Tartu ülikooli Pärnu kolledžis.

Tervikliku, Pärnule iseloomuliku majandusklastri tunnuseid omab enam turismi ja puhkemajanduse valdkond. Siin on tegemist paljude omavahel koostööd tegevate, aga samas konkureerivate ettevõtetega.

Puidutöötlemises tuleb tugevusena mainida väärtusahela terviklikkust – Pärnumaal langetatud palk töödeldakse tehnoloogilises protsessis lisaväärtust omavaks tooteks, mis realiseeritakse peamiselt eksporditurgudel.

■ Nõrkused

Pärnu ettevõtluskeskkonda enam mõjutavaks nõrkuseks on

Pärnu ettevõtluskeskkond

SWOT-analüüsi tulemused tähtsuse järgi

S

tugevused

- soodsa geograafilise asendi ära kasutamine
- hea ja turvaline elukeskkond
- kohalike looduslike ressursside olemasolu
- Pärnu hea maine
- mitmekesine majanduskeskkond
- traditsiooniliste ettevõtlusvaldkondade jätkusuutlikkus
- madal palgatase
- kohapeal kõrghariduse omandamise võimalus

W

nõrkused

- linna arengusuundade määratlematus
- tööjõu madal kvalifikatsioon
- avaliku sektori ja erasektori vähene koostöö
- kutseõppe nõrkus
- poliitiline ebastabiilsus
- tehnilise infrastruktuuri mahajäämus
- ettevõtluse arengut soodustavate ideede vähesus
- vähene lobby ja koostöö riigi tasandil
- hooajalisus
- elanikkonna vananemine
- kõrgtehnoloogilise tootmise vähesus
- kõrghariduse ühesuunalisus ja rakendustegevuse puudumine
- madal ettevõtlusiniitsiatiiv

O

võimalused

- Eesti ühinemine Euroopa Liiduga
- lähiturgude ostuvõime kasv
- suhete paranemine Venemaaga
- ettevõtluse väärtustamine ühiskonnas
- Lääne-Eesti regionaalkeskuseks kujunemine
- elukeskkonna väärtustamine
- Euroopa Liidu transpordikoridorid (raudtee, maantee)
- riigi kutsehariduspoliitika muutumine efektiivsemaks
- kvalifitseeritud tööjõu sissevool

T

ohud

- tootmissisendite kallinemine (energia, keskkonnanõuded jm)
- teiste regioonide kiirem areng
- globaalkonkurentsi tihenemine
- välisinvesteeringute sissevoolu vähenemine
- ebastabiilne seadusandlus
- riigi regionaalpoliitika soosingu puudumine
- alltöövõtu domineerimine
- logistiline ärälõigatus
- vasakpoolse mõttelaadi domineerivaks muutumine
- tööjõu väljavool
- võõrtöölise juurdevooluga kaasnevad sotsiaalprobleemid

Allikas: Kaubandus-Tööstuskoda

linna arengusuundade määratlematus. See seostub linna arengukava puudulikkusega, mis on paljuski põhjustatud viimastel aastatel Pärnus valitsevad poliitilise ebastabiilsusega ja sellest mõjutatud linnavalitsuse ebajärjekindla töökorraldusega.

Ettevõtjad ootavad kohalikult omavalitsuselt arenguvalikuid ja nende põhjendusi, ettevõtluse spetsialiseerimisvaldkondade ehk nn tuumikomponenti eristamist.

Ettevõtluse arengut soodustaks avaliku sektori ja kohaliku omavalitsuse tugi ja selge nägemus maakasutuse ja tehnilise infrastruktuuri rajamise kohta, kutse- ja kõrghariduse omandamise võimaldamise,

tehnoloogiaarengu ja innovatsiooni kindlustamise, piirkonna maine ja ettevõtluse ühiskondliku arvamuse kujundamise kohta.

Olulised takistused ettevõtluses on seotud tööjõu kvalifikatsiooniga. Paljude ettevõtete laienemine ja areng on takistatud, sest kvalifitseeritud tööjõudu ei jätku.

Elanikkonna vananemine ja noorte lahkumine linnast peamiselt mujale õppima asumise tõttu ähvardab tulevikus süvendada seda veelgi.

Haridussüsteemis pakutava kutseõppe tase, tingimused ja õpetatavate erialade valik ei vasta ettevõtete vajadusele. Kõrghariduse ühesuunalisuse ja tehniliste erialade kõrghari-

SWOT-analüüs
Üks populaarsemaid institutsionaalsete tulevikuvisionide visandamise ja strateegilise arengu suunamise tehnikaid poliitikute/praktikute maailmas. Akronüüm sõnadest, mis võtavad kokku metoodika olemuse: laiapõhjaline asjasthvitatute seltskond tuuakse kokku, et selgitada välja institutsiooni/organisatsiooni tugevad (*Strengths*) ja nõrgad (*Weaknesses*) küljed, samuti arengut mõjutavad võimalused (*Opportunities*) ja ohud (*Threats*).

duse omandamise võimaluse puudumise tõttu ei ole võimalik arendada suuremat majanduslikku lisaväärtust andvat kõrgtehnoloogilist tootmist.

Madalaks tuleb pidada inimeste ettevõtlusalast initsiatiivi ja selleks vajalikku kompetentsi. Uute ettevõtete loomise arvult 1000 elaniku kohta on Pärnu vastav näitaja 2001. a (2,9) allapoole Eesti keskmist (4,4).

Ettevõtluse arenguvajadustele ei vasta tehnilise infrastruktuuri tase. See pärsib uute äri- ja elumaade kasutusele võtmist. Ettevõtjale on keeruline ja kulukas ehitiste ja hoonete varustamine tehnilise infrastruktuuriga nagu teed, vesi ja kanalisatsioon, elekter. Pärnu kui turismilinn mainele mõjub halvasti teede, tänavate ja sildade kehv olukord.

Pärnu linna ettevõtlusele on iseloomulik hooajalisus. Talveperioodil puuduvad lisaväärtust tootvad tegevused turismiga puhkemajanduses ning mere kinnikülmumine võib häirida sadamat toodangu väljaveoks kasutatavate ettevõtete tööd.

Tekstiili-, metalli- ja toiduainetööstuse ettevõtjatele tekitavad muret tollis asjaajamisega seonduvad probleemid. Kaubandussektor näeb nõrkusena kaasaegse turu ja Rüütli tänava kaubandusliku kontseptsiooni puudumist.

Kinnisvaraarenduse ja ehitusettevõtjad näevad Pärnu linna territooriumis arengus geograafiliselt piiratud ruumi, mis tähendab tulevikus ettevõtluse ja elamuehituse kandumist lin-

Pärnu puhkemajanduse hooajalisusest sõltuvuse vähendamiseks tuleks välja pakkuda lisavõimalusi.

Foto: Erik Prozes

na lähipiirkondadesse ehk nn Suur-Pärnusse.

■ Võimalused

Maailma ja Eestis toimuvate arengutrendide alusel võib ka Pärnu ettevõtlusele enam pakuvad võimalusi siduda üldise globaliseerumisega ja Eesti ühinemisega Euroopa Liiduga (EL). Eesti liitumisprotsess ELiga on toonud ja toob tulevikuski kaasa oluliste mõjurite nagu investeeringute ja kaubavahetuse kasvu.

ELi liikmestaatuses on lootus suhete paranemisele Venemaaga. Topelttollide kadumine lihtsustab tegutsemist suurel lähiturul. Lisaks ühise majandusruumi tekkimisele on ELilt võimalik saada finantsabi majandusarengu eesmärgil. See on ette nähtud suuremate tehnilise infrastruktuuri objektide rajamiseks, inimressursi arendamiseks ja ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks.

Ettevõtjatele pakub uusi võimalusi Pärnu regionaalse mõjukuse suurenemine ja kujunemine Lääne-Eesti keskuseks. Majanduskeskuse ja riiklike haldusfunktsioonide täitmiseks kaasneb tehniliste (teed, kommunikatsioonid) ja sotsiaalsete (haridus, teadus, meditsiin) infrastruktuuri elementide areng.

Ettevõtluskeskkonna parandamise seisukohalt omab tähtsat rolli riikliku kutsehariduspoliitika muutmine tööturu vajadustele orienteeritumaks ja efektiivsemaks. 2001. a välja töötatud Pärnumaa kutsehariduse arengukavas on esitatud lahendused kutsehariduse kvaliteedi parandamiseks Pärnu linnas ja Pärnumaal.

■ Ohud

Kohalikku ettevõtlust enam mõjutavaks ohuks peavad ettevõtjad nn tootmisega seotud kulutuste (energia, keskkonnanõuded) kasvu. See suurendab toodangu omahinda, mis vä-

hendab konkurentsivõimet niigi tundlikul hinnaturul.

Oluline mõju ettevõtlusele on regionaalsetel konkurentsil. See ei hõlma mitte ainult Eestit, vaid omab järjest globaalsemat mõõdet. Riigi regionaalpoliitika abil on võimalik toetada kõiki regioone, kuid see on ebapiisav ilma kohalike omavalitsuste ja ettevõtete aktiivse tegevusega. Pärnu linna ja regiooni konkurentsivõime langesed on linnal oht jääda ilma välisinvesteeringutest.

Viimastel aastatel on ettevõtjate tegevuse teinud keeruliseks kiired muutused seadusandluses. Paljuski on see olnud põhjustatud Eesti seadusandluse kohandamisest ELi seadustikuga, peale Eesti liitumist ELiga on oodata aga muutuste stabiliseerumist.

Tööstuses domineeriv allhankel põhinev tootmine, mis toimib hetkel tänu ressursside ja toodangu konkurentsivõimelisele hinnale, peidab endas mitmeid ohte. ELi tingimustes, palgatase ja muude kulude kasvu korral on võimalik allhankete nihkumine veel odavamate tootmisikuludega maadesse nagu Venemaa, Poola, Ukraina jt.

Üleeuroopaliste transpordikoridoride rajamata jätmise või Pärnu mitteläbimise korral tekitab oht logistiliseks isolatsiooniks. See annab omakorda konkurentsielise paremaid logistilisi võimalusi omavatele piirkondadele.

ELiga ühinemise ja tööjõu vaba liikumisega on seotud oht siinse kvalifitseeritud tööjõu väljavooluks ja võimalike võõrtöölise tulekuga kaasnevateks sotsiaalseteks probleemideks. ELiga liitunud riikide praegune praktika on küll näidanud inimeste senisest suuremat rännet, siiski olulist negatiivset mõju majandustegevusele pole see seni avaldanud.

Allikas: Kaubandus-Tööstuskoda

visioon

Panustamine teenidusmajandusse on Pärnumaale toonud edu ja mainet

Pärnumaa on viimasel aastakümnel olnud üks Eesti edukama majandusega maakondi ja pakunud hoolimata oma väiksusest tugevat konkurentsi Tartumaale. Pärnu rahvastiku kahane mine on olnud üks väiksemaid Eestis: kõikjal madalat iivet on tasa teinud uuspärnakad, keda on siia meelitanud uued töökohad ja suhteliselt kõrge palgatase. Pärnumaa tööpuudus on üks riigi väiksemaid.

Edu on taganud teenidusettevõtlike edene mine. Eesti oludes suur keskus on Pärnu (ca 50 000 linnakodanikku), millele lisandub üle poole maakonna elanikkonnast linna lähiste le koondav nn Suur-Pärnu ja mis on turu suuruselt kolmas linnaruum Eestis. Pärnut läbib rahvusvaheline kasvava tähtsusega maantee Via Baltica, Pärnu regionaalsadam töötleb ligi veerandi riigi ekspordimahust. Kiiresti on kasvanud transpordi- ja veendusettevõtte arv.

Pärnu turismimajandus ei orienteeru ainult suveturismile: siinsed sanatooriumid ja konverentsihotellid on märkimisväärselt koormatud aasta läbi. Turismimajandus ja suvepealinna maine toob Pärnusse suviti üle 400 000 puhkaja ja kasvatab Pärnumaa suveelanikkonna arvatast kaugelt üle 100 000. Puhkemajandusega seonduv on loonud Pärnule ühe parima maine Eestis: pangad annavad siia kergelt laene ja kinnisvaraturg kasvab jõudsalt.

■ **Pärnumaa tulevik:** kuidas suvituslinn tuleb välja vana majanduse langusest tootmises ning loob uusi kõrge kvalifikatsiooniga töökohati?

Pärnust kujuneb kasvav ravikuurort – puhkamise ja tervise parandamise sihtkoht. Kiiresti vananev Euroopa – eriti soomlased ja sakslased, kellel on tugev *kylyla-* ja *kur-*kultuur, ehk ka rootslased – tuleb üha arvukamalt vanu siimaile tervist parandama. Konkurentsieelise annab Eesti ravi-, sotsiaal- ja puhketeenuste ettevõtetele veel aastakümneteks enam kui viiekordne kinnisvara- ja teenidustöötajate palgatase erinevus Lääne-Euroopa ja lähedaste Põhjamaadega. Küll tuleb sanatooriumidel-hotellidel-apteekidel oma personalile lisaks soome keelele õpetada ka rootsi ja saksa keelt. Pärnu haigla tuleb valmis ehitada perspektiiviga, et see suudaks aidata ka arvestavat hulka välismaalasi.

Pärnu ajaveetmise ja konverentsipidamise et-

Garri Raagmaa
Tartu Ülikooli
Pärnu Kolledž

tevõttele tasuks senisest enam vaadata aga lõuna poole. Kruisilaeva või katamaraani käimapanek Riia–Kuressaare–Pärnu liinil pole ka ilmselt mägede taga. Lisaks kontserdimajale vajab Pärnu ka oma Lidot. Seega tasub lisaks Põhjale keeltele tõsiselt õppida ka läti keelt.

Kolmas suur liin on öko- ja loodusturism, seni veel siiski väheste mahtudega looduskuurort, mida annab eelmistega suurepäraselt kombineerida ja mis aitaks seni linna arengutest maha jäänud kaugemad maapiirkonnad jalule. Puutu matu looduse ja isegi naturaalse taluelu nautimise sihtturg on ennekõike ülinnastunud Kesk-Euroopa. Küll tuleb turiste loodusse viies arvestada taluvuspiiriga, mis tähendab, et turistide hajutamiseks vajavad väljaarendamist ka Soomaa II ja Soomaa III. Soid Pärnumaal jagub.

Pärnumaa eluruumis toimub hajutumine eeslinnadesse ja kaugemale maakonda, mis viib pärnakad kortermajadest. Linnamajad asustatakse väljaspoolsete suvitajate ja eriti pensionialiste uuskodanikega Talsingist ja ehk Riiaski. Nood

on küll rikkad ja nõudlikud omanikud, kuid ei taha osaleda kuigivõrd linnakassa täitmisel. Ühtlasi suurendab uusasukate sissevool suvist ja nädalalõppude seosust, tõstab Pärnumaa keskmist vanust ja suremust.

Pärnumaale saab seega prognoosida kindlat kasvu kinnisvara- ja ehitusvallas. Lähiaastatel on nii Pärnus kui ka rannikutel ja jõekallastel kasvav oht keskkonna rikkumine sinna mittesobivate ehitiste ja erinevate meelelahutusprojektide näol. Tihenev keskkond kasvatab konfliktide hulka aborigeenide ja uute pärnakate, ravi- ja lõbuturistide vahel.

Pärnul on ka tulevikus jätkuvalt parimad asendilised ja heast mainest tulenevad eeldused saada väljaspool Tallinna nii Eesti-siseseid kapitalimahutusi kui ka välisinvesteeringuid: paikneb ta ju kahe rikka turu, Talsingi ja Riia vahel, mille omavaheline kaubavahetus, nii nagu ka veod Via Baltica trassil Kesk-Euroopasse kasvavad. Pärnus on oskustöölise kriitiline mass, et luua siia ka suuremaid tööstusettevõtteid ja logistikafirmasid. Et tee Riias Helsingisse ja Stockholmi ning vastupidi käib tulevikuski jätkuvalt Tallinna kaudu, siis saab Pärnu toimida ekskursioonibuside lõunapeatuse ja teiste Riiga suunduvate reisijate öömajana.

Regiooni jätkusuutlikkuseks on vaja ka konkurentsivõimelist tootmist. Senine allhankepõhine tööstus muutub paratamatult: Pärnust kaovad kümne aasta jooksul tööjõumahuks tekstiili-õmblustööstus, kalatöötlemine ja ka osa puidu-mööblitööstusest, platseerudes Venemaale, Valgevenesse või Kagu-Aasiasse.

2000ndatel pole enam kõik võimalik ja tööstusarendus pole nii hõlpus kui 1990ndail. Pärnu tööturg on ikkagi üle kahe korra väiksem kui Tartul ja kuus korda väiksem kui Tallinnal. Konkurentsivõime säilitamiseks tuleb kasvavate palgake tingimustes paratamatult rakendada uusi tehnoloogiaid ja spetsialiseeruda. Toodangu keerukuse ja teadmismahukuse kasv, tootmine peab töötajate pärast võistlema puhtama ja lihtsama, ehkki madalamate palgadega teenidusettevõtlikega. Juba praegu kummitab Pärnu tööstureid kvalifitseeritud töötajate puudus.

Kui Pärnumaa ei suuda valmistada ette oma võtmeharudes oskustöölisi ja tippspetsialiste, siis on raske loota väljastpoolt tulevatele töötajatele.

Pärnu teiseks oluliseks tulevikuprobleemiks on senise majanduse vähenenud innovatiivsus ja teadmismahukus: innovatsiooni ja tehnosiiret toetavate institutsioonide puudumine või nõrkus. Usun, et ei eksi, kui väidan, et kerge peapööritus 1990ndate majandusarengu edusammudest ei ole motiveerinud ettevõtteid ega ka avalikku sektorit võtma ette uut pingutust, et olla valmis vana majanduse taandumiseks.

Seega ei saa täna üheselt prognoosida töötleva tööstuse edasist püsimist. Kindlasti säilivad toidu- ja puidu-mööblitööstus ning mingis mahus metallitöötlemine ja ehitusmaterjalide tootmine. Suuremad küsimärgid seonduvad kerge tööstusega. Tööhõive maht eriti tööstusharudest sõltub aga spetsialiseerumisest, klasterdumisest, võimest uuendada tehnoloogiaid ja haarata Euroopas uusi nišiturge.

Ühtlasi sõltub oma toodetega turudele minek omanikest. Ärevust tekitab trend on Pärnu filiaalistumine, kus otsustamine on läinud üle uutele omanikele Tallinnas või koguni Helsingis. Nii moodustub harutehase-harukontorimajandus ei saa pikas perspektiivis olla edukas.

Pärnumaale tervikuna saab prognoosida kasvu nii lähitulevikus kui ka pikemas perspektiivis. Luuakse uusi (väike)ettevõtteid puhkemajanduse, logistika ja puiduklastri erinevates niššides, kuid võidakse teha ka suuremaid investeeringuid väljastpoolt. Palgatase on mõnevõrra madalam kui Harjumaal, kinnisvarahinnad ja -rendid aga mitte oluliselt (suvituspiirkond), võrreldavad Tallinna eeslinnade, Tartu ja Kuressaarega.

Pärnumaa siseareng toimub vähem polariiseeritult: tänu rannikute ja loodusväärtusega piirkondade kasutuselevõtule rahvastuvad ümber mitmed senised perifeersed maapiirkonnad. Sarnaselt Tallinna ja selle lähialadega tuleks maakonnas enam tähelepanu pöörata Suur-Pärnu infrastruktuuri, maakasutuse, tootmise (a'la tööstuspargid) ja uute elamupiirkondade paigutamise küsimustele.

Lähiaastatel on nii Pärnus kui ka rannikutel ja jõekallastel kasvav oht keskkonna rikkumine sinna mittesobivate ehitiste ja erinevate meelelahutusprojektide näol.

Mis mõjutas mullu kõige rohkem teie firma majandustulemusi?

ASB Greenworld Eesti OÜ

Alustasime oma jõududega turba tootmist, siiani kasutasime alltöövõtja abi.

Baltic Pack Est AS

Positiivne ärikliima, hea meeskond.

Catwees OÜ

Klientidele soodsamaks muutunud finantseerimistingimused ja elanikkonnana ostujõu kasv.

Cibus AS

Vähenev leiva tarbimine ja kulutused euronõuete täitmiseks.

ELWO AS

Terav võitlus ehitusturul.

Forestex Pärnu AS

Head lepingud. Soosiv ilmastik.

Foxman AS

Ei toimunud ühtegi olulist sündmust.

Halliktee OÜ

Konkurentsi tihenemine turul.

Hüntal Auto AS

Ettevõtjavenulikulid seadused.

AS Jart Konsult

Oma jõududega teostatud tööde ebatavaliselt suur maht – 96%.

JP Ehitus AS

Konkurents. Hinnatõus.

K.A.T. & Ko AS

Käibe kasvu kiirenemine, millega kaasnes talitustsükli lühenemine.

Magistraal OÜ

Üldine ehitustööde mahu kasv.

Minu Vara Lääne AS

Ettevõtte tegevusele lisandus elamute haldamine.

Nereus AS

Dollari kursi muutus.

Pärnu Laht AS

Oskuslikum turgude valik.

Pärnu Õlu AS

Ettevalmistus ja töö nn eurosertifikaadi saamiseks. Raske maksukoormus.

Pärnu Vesi AS

Positiivne majanduse areng.

Reideni Pood AS

Klientide ostujõu kasv.

AS Ringtee Hulgikaup

Muutused Pärnu kaubandusturul, marketite avamine ja väikekaupmeeste tagasitõmbumine.

Savi AS

Soodne seis ehitusturul.

Sindu Elastonia OÜ

Elektrienergia hinna tõus.

Sindi Lanka AS

Põhilised mõjurid olid tootmismahu kasv ja investeeringud uutesse seadmetesse.

Stomil Eesti OÜ

Kõige suurem mõju majandustulemus-

tele oli ilmselt ettevõtte arengupotentiaali alahindamisel juhtkonna tulevikunägemustes.

Taastusravikeskus Estonia AS

Seoses uue ravikorpuse käikuandmise ja sisustamisega mõjutasid 2002. a majandustulemusi kõige enam investeeringud. Uues ravikorpuses on nüüdiseaegsed ravivõimalused, soolakamber, avar restoran ja kõik muu vajalik klientide taastusraviks ja puhkuseks.

Tootsi Turvas AS

Soodsad ilmastikutingimused turba tootmishooajal.

Vändra MP OÜ

Turg oli hea.

Wendre AS

Juhtkonna vahetus, dollari langus, edukas müügitöö, hea meeskonnatöö.

ÄP Pärnumaal

Pärnu Sadam muutub mitmekülgsemaks

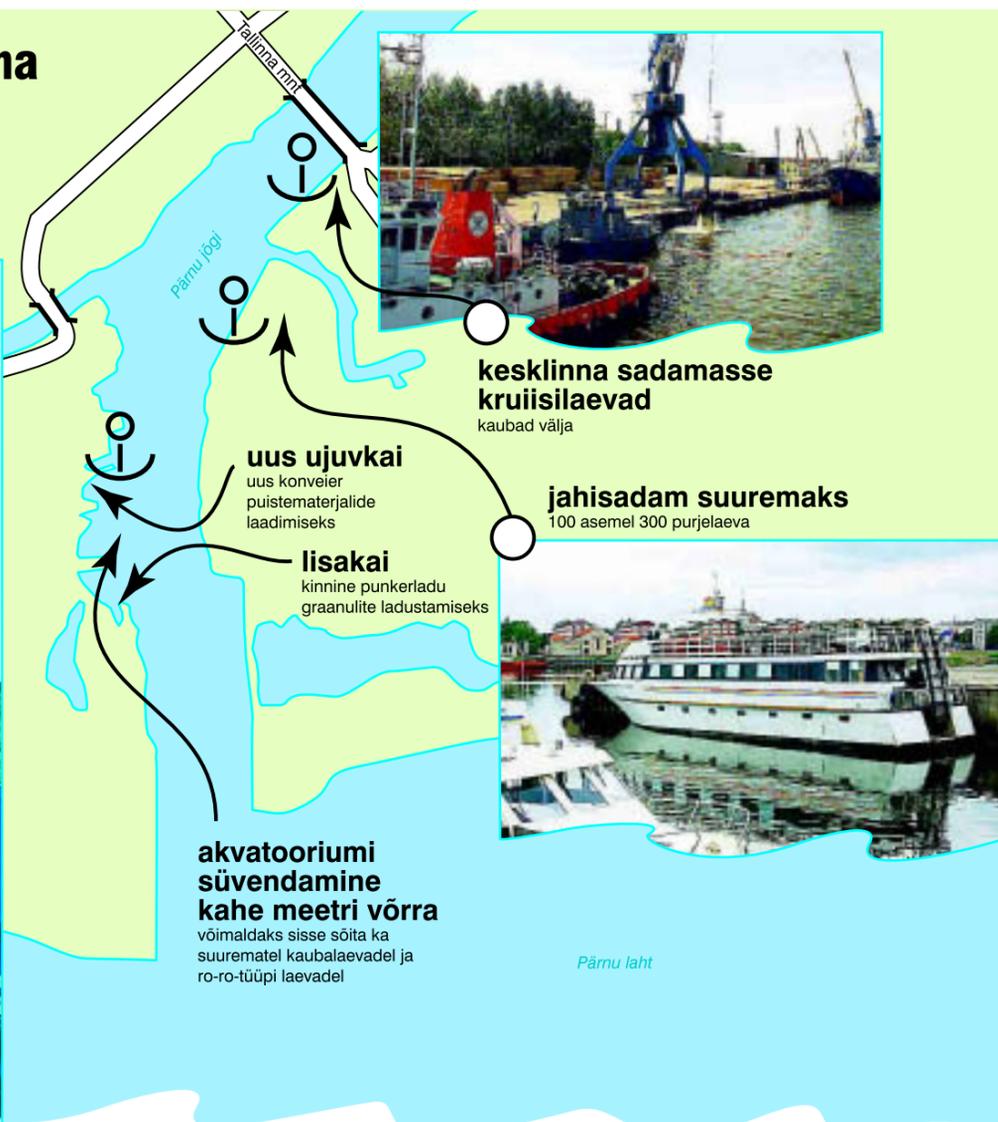

Samal teemal räägiti 21. mail toimunud Pärnumaa ettevõtlus-seminaril

Pärnu Sadam on võtnud pärast kümne aasta pikkust tegetsemist kaubasadamana eesmärgiks hakata vastu võtma kruisilaevu ja senisest enam välja vedama valmiskaupa.

Pärnu Sadama plaanid

lisaks rajatakse sadamast ümbersõidutee Haapsalu maanteele ja uus sadam Tahkuranda

Möödunud aasta oli Pärnu Sadamale tulutoov, ettevõtte kasum kasvas üle kahe korra ning see lubab sel aastal kavandada mitmeid investeeringuid.

Foto: Julia-Maria Linna

Allikas: AS Pärnu Sadam

Sirje Niitra

sirje.niitra@aripaev.ee

A

tänaseks paigutanud sadama arengusse 150 miljonit krooni.

Süvendamise järel hakkaks Pärnu sadam vastu võtma ka ro-ro-tüüpi laevu. See võimaldab tooraine ekspordimise kõrval hakata rohkem valmiskaupa töötlema, rääkis Volkov. Näiteks on viimasel kolmel aastal saematerjali väljavedu Pärnu sadamast kasvanud kolm korda kiiremini kui ümarpuudu ekspord. Suureneb ka puistematerjali osakaal.

Eelmine aasta oli Pärnu Sadamale edukas. Ettevõtte kasum suurenes 2001. aasta 7,88 miljonilt kroonilt 16,76 miljonit kroonini ehk üle kahe korra. Tegelikult nii suurt hüpet tegevuskasumis siiski ei toimunud ja sadam on viimased aastad stabiilselt arenenud, selgitas Volkov. 2001. aasta kasumit vähendas 4,5 miljonit krooni maksmine aasta lõpul kohtu-

vaidluse lõpetamiseks ASiga Reldor. Tänavune kasum võib aga kujuneda umbes miljoni krooni võrra väiksemaks, sest jää tõttu vähenes kauba veo maht. "Ma ei tea, kas see kaup, mis talvel jää tõttu vedamata jäi, vee-takse nüüd tagantjärele ära või mitte," lausus ta. Mullu muutis Pärnu Sadam ka oma majandamis-mudelit, minnes täielikult üle *landlord*-tüüpi sadamale. Nüüd saab sadam vaid rendi- ja kaubatulu ning ise laadimisega enam ei tegele. Kaugemas perspektiivis peaks see efektiivsust tõstma.

Täna teeb Pärnu Sadam põhiliselt regionaalset ekspordi, hõlmates kogu eksporditurust kolmandiku. Seda osa oluliselt suurendada pole kavas. Küll aga on plaanis sadamat ümber kujundada vastavalt majanduse arengule. Sellele aitab kaasa ka sadama ümbersõidu-

tee, mille esimene etapp peaks valmis saama jaanipäevaks ja mida on Vana-Pärnu elanikud pikisilmi oodanud. Ümbersõidutee valmib Pärnu Sadama ühe aktsionäri Pärnu linna dividendide arvelt.

Volkov ütles, et sadama vastu on huvi tundnud juba mitu agent, kes sooviks hakata Pärnusse laevaturiste tooma. Nii tema kui ka Rein Kilgi hinnangul on Pärnu turismi sihtkohana vähemalt sama huvitav kui Saaremaa, kus selline plaan juba teostumas.

Kruisilaevad hakkaksid silduma Pärnu kesklinna vana silla juures olevasse sadamasse, selleks tuleb sealt aga enne kaubad välja viia. Millal esimene laev turistidega Pärnusse jõuda võiks, ei osanud Volkov veel öelda, sõnades, et see võib juhtuda ka alles viie aasta pärast. "Täna see meie jaoks veel äri ei ole, aga varem või hiljem me sellele turule kindlasti läheme," lausus ta. Seejuures pole kavas konkureerida suurte sadamatega, vaid leida oma nišš kohalike huvireiside osas.

Pärnu sadama potentsiaali väikes-te kruisilaevade vastuvõtul hindaks kõrgeks ka Tallinna Sadama juht Riho Rasmann.

Turismi toetuseks Pärnu-suguses atraktiivses kuurortlinnas on Pärnu Sadamal kavas laiendada ka jahisadamat nii, et sinna saaks sisse sõita praeguse 100 asemel 300 purjelaeva. Lisaks on plaanis rajada uus jahisadam Tahkuranda, mis teenindaks jahtide kõrval ka kohalike kalamehi. "Laiendamise jahisadamat vastavalt sellele, kuidas suureneb vajadus ja kasvab jahtlaevade hulk," rääkis Volkov.

Pärnu linn kavatseb pärast sadama ümbersõidutee valmimist oma osalusest sadamas loobuda. Pärnu linnavalitsus ei nõustunud varem sadama suuromaniku Rein Kilgi pakutud 25 miljoni krooni suuruste dividendide ja optsoonitehinguga. "Teades nende äriemeeste taiplikkust, nägin selles ohtu, et linn võib kõigest ilma jääda," selgitas toonane linnapea Einar Kelder.